

Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Dz.U.2022.1234 t.j. z dnia 2022.06.10

Status: Akt obowiązujący

Wersja od: 18 czerwca 2022r.

Wejście w życie:

15 marca 2015 r.

USTAWA

z dnia 20 lutego 2015 r.

o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Przedmiot ustawy]

Ustawa określa:

- 1) zadania oraz właściwość organów i jednostek organizacyjnych w zakresie dotyczącym wspierania rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zwanego dalej "programem", określonym w:
 - a) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.), zwanym dalej "rozporządzeniem nr 1305/2013", oraz w przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia,
 - b) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 549, z późn. zm.), zwanym dalej "rozporządzeniem nr 1306/2013", oraz w przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia,
 - c) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320), zwanym dalej "rozporządzeniem nr 1303/2013", oraz w przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia;
- 2) warunki i tryb przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej:
 - a) w ramach działań i poddziałań objętych programem, zwanej dalej "pomocą",
 - b) na realizację zadań określonych w art. 59 rozporządzenia nr 1303/2013 oraz w art. 51 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013, zwanej dalej "pomocą techniczną"

- w zakresie nieokreślonym w przepisach, o których mowa w pkt 1, lub przewidzianym w tych przepisach do określenia przez państwo członkowskie

Unii Europejskiej;

- 3) zasady wdrażania instrumentów finansowych w zakresie nieokreślonym w przepisach, o których mowa w pkt 1, lub przewidzianym w tych przepisach do określenia przez państwo członkowskie Unii Europejskiej.

Art. 2. [Definicje]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) agencja płatnicza - agencję płatniczą w rozumieniu art. 7 rozporządzenia nr 1306/2013;
- 2) beneficjent - beneficjenta w rozumieniu art. 2 pkt 10 rozporządzenia nr 1303/2013;
- 3) działanie - działanie w rozumieniu art. 2 ust. 1 akapit drugi lit. c rozporządzenia nr 1305/2013;
- 3a) instrumenty finansowe - instrumenty finansowe w rozumieniu art. 2 pkt 11 rozporządzenia nr 1303/2013;
- 4) instytucja pośrednicząca - instytucję pośredniczącą w rozumieniu art. 2 pkt 18 rozporządzenia nr 1303/2013;
- 5) instytucja zarządzająca - instytucję zarządzającą w rozumieniu art. 65 ust. 2 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013;
- 6) operacja - operację w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia nr 1303/2013;
- 6a) ostateczny odbiorca - ostateczny odbiorca w rozumieniu art. 2 pkt 12 rozporządzenia nr 1303/2013;
- 7) podmiot wdrażający - podmiot, któremu zostały delegowane zadania agencji płatniczej.

Art. 3. [Działania i poddziałania PROW]

1. Program jest realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i obejmuje następujące działania i poddziałania:

- 1) transfer wiedzy i działalność informacyjna:
 - a) wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności,
 - b) wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych;
- 2) usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw:
 - a) wsparcie korzystania z usług doradczych,
 - b) wsparcie dla szkolenia doradców;
- 3) systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych:
 - a) wsparcie na przystępowanie do systemów jakości,
 - b) wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym;
- 4) inwestycje w środki trwałe:
 - a) wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych,
 - b) wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój,
 - c) wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa;
- 5) przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych:
 - a) wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof,
 - b) wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof;
- 6) rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej:
 - a) pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników,
 - b) pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
 - c) pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw,
 - d) wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej,

e) płatności na rzecz rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo innemu rolnikowi;

7) podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich:

a) wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii,

b) wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej,

c) wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszenie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury, i powiązanej infrastruktury;

8) inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów:

a) wsparcie na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych,

b) wsparcie na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska;

9) tworzenie grup producentów i organizacji producentów;

10) działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne:

a) płatności z tytułu zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych,

b) wsparcie dla ochrony oraz zrównoważonego użytkowania i rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie;

11) rolnictwo ekologiczne:

a) płatności na rzecz konwersji na ekologiczne praktyki i metody w rolnictwie,

b) płatności na rzecz utrzymania ekologicznych praktyk i metod w rolnictwie;

12) płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami:

a) rekompensata na obszarach górskich,

b) rekompensaty na rzecz innych obszarów charakteryzujących się szczególnymi ograniczeniami naturalnymi,

c) rekompensaty na rzecz innych obszarów charakteryzujących się szczególnymi ograniczeniami;

12a) dobrostan zwierząt;

13) współpraca;

13a) wyjątkowe tymczasowe wsparcie dla rolników, mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19;

13b) zarządzanie ryzykiem;

14) wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER:

a) wsparcie przygotowawcze,

b) wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność,

c) przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania,

d) wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji.

2. Program, oprócz działań i poddziałań wymienionych w ust. 1, obejmuje również pomoc techniczną.

3. Wspieranie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, o którym mowa w części drugiej w tytule III w rozdziale II rozporządzenia nr 1303/2013, zwanego dalej "rozwojem lokalnym kierowanym przez społeczność", w ramach działania, o którym mowa w ust. 1 pkt 14, odbywa się na zasadach określonych w przepisach o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, a w zakresie nieuregulowanym w tych przepisach - na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Art. 4. [Stosowanie przepisów k.p.a.]

Z zastrzeżeniem zasad i warunków określonych w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1, do postępowań w sprawach indywidualnych rozstrzyganych w

drodze decyzji administracyjnej stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052), zwanej dalej "Kodeksem postępowania administracyjnego", chyba że ustawa stanowi inaczej.

Rozdział 2

Instytucja zarządzająca oraz inne organy i jednostki organizacyjne uczestniczące we wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich w ramach programu

Art. 5. [Instytucja zarządzająca]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi jest instytucją zarządzającą, w tym również w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
2. Oprócz zadań określonych w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1, instytucja zarządzająca:
 - 1) wykonuje zadania państwa członkowskiego Unii Europejskiej w zakresie dotyczącym monitorowania realizacji i ewaluacji programu, określone w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1, nieprzydzielone innym organom, w tym:
 - a) powołuje, w drodze zarządzenia, komitet monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia nr 1303/2013,
 - b) przekazuje Komisji Europejskiej roczne sprawozdania, o których mowa w art. 75 rozporządzenia nr 1305/2013;
 - 2) może powoływać, w drodze zarządzenia, organy opiniodawczo-doradcze w sprawach należących do zadań i kompetencji instytucji zarządzającej, w skład których mogą wchodzić przedstawiciele agencji płatniczej, instytucji pośredniczących, podmiotów wdrażających oraz inne osoby, których udział w pracach takich organów jest uzasadniony zakresem ich zadań;
 - 3) prowadzi prace mające na celu wyznaczenie obszarów, o których mowa w art. 32 rozporządzenia nr 1305/2013.
3. Zadanie instytucji zarządzającej, o którym mowa w art. 66 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013, wykonuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwana dalej "Agencją", jako instytucja pośrednicząca.
4. Zadania, o których mowa w art. 34 ust. 3 lit. f rozporządzenia nr 1303/2013, w przypadku poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 14 lit. c, są zadaniami instytucji zarządzającej, które wykonuje samorząd województwa jako instytucja pośrednicząca.
5. Zadania instytucji zarządzającej w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, określone w rozporządzeniu nr 1303/2013 oraz w przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia, wykonuje samorząd województwa jako instytucja pośrednicząca na podstawie przepisów o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.
6. Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze wykonują następujące zadania instytucji zarządzającej jako instytucje pośredniczące:
 - 1) zadanie, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, w zakresie wykonywania badań agrochemicznych;
 - 2) tworzenie i prowadzenie bazy danych zawierającej wyniki badań agrochemicznych w celu, o którym mowa w art. 68 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013.
7. Badania agrochemiczne są wykonywane na podstawie planu opracowanego i przekazanego Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej przez instytucję zarządzającą.
8. Plan, o którym mowa w ust. 7:
 - 1) przekazuje się do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok, w którym mają być wykonane planowane badania agrochemiczne;
 - 2) zawiera:
 - a) zakres parametrów, które będą podlegały badaniom agrochemicznym,
 - b) metody, zgodnie z którymi zostaną wykonane badania agrochemiczne,
 - c) liczbę obiektów pomiarowych, w których zostaną wykonane badania agrochemiczne,
 - d) terminy wykonania badań agrochemicznych.

Art. 6. [Agencja płatnicza]

1. Agencja pełni funkcję akredytowanej agencji płatniczej.
2. Oprócz zadań określonych w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1, agencja płatnicza wykonuje zadania związane z przyznawaniem, wypłatą i zwrotem pomocy i pomocy technicznej. W przypadku gdy o pomoc techniczną ubiega się Agencja, pomoc tę przyznaje instytucja zarządzająca.
3. Zadania agencji płatniczej związane z przyznawaniem, wypłatą i zwrotem pomocy, z wyjątkiem dochodzenia zwrotu nienależnych kwot pomocy oraz z wyjątkiem dokonywania płatności, o którym mowa w art. 7 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 1306/2013, wykonują, jako zadania delegowane

zgodnie z pkt I.C.1 załącznika I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro (Dz. Urz. UE L 255 z 28.08.2014, str. 18), następujące podmioty wdrażające:

1) (uchylony);

2) Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - w przypadku działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3;

3) samorząd województwa - w przypadku poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 lit. c, oraz działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 7 i 14.

4. Zadania delegowane, o których mowa w ust. 3, obejmują w szczególności:

1) prowadzenie postępowań w sprawach o przyznanie lub o wypłatę pomocy, w tym:

a) przyjmowanie wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność,

b) rejestrowanie wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność,

c) przeprowadzanie kontroli administracyjnych, o których mowa w art. 59 ust. 1 rozporządzenia nr 1306/2013, zwanych dalej "kontrolami administracyjnymi",

d) dokonywanie wyboru operacji,

e) zawieranie umów, na podstawie których jest przyznawana pomoc, informowanie o odmowie jej przyznania lub wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach o przyznanie pomocy, rejestrowanie tych umów, informacji i decyzji;

2) przeprowadzanie kontroli na miejscu, o których mowa w art. 59 ust. 1 rozporządzenia nr 1306/2013, zwanych dalej "kontrolami na miejscu";

3) ustalanie nienależnych kwot pomocy i wzywanie beneficjenta do zwrotu tych kwot;

4) przechowywanie dokumentów związanych z wykonywaniem przez podmiot wdrażający zadań agencji płatniczej;

5) udostępnianie lub przekazywanie agencji płatniczej, instytucji zarządzającej, Komisji Europejskiej lub innym organom upoważnionym do kontroli, dokumentów, o których mowa w pkt 4.

5. Umowa, o której mowa w pkt I.C.1 ppkt i załącznika I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro, jest zawierana na formularzu opracowanym przez agencję płatniczą i zawiera postanowienia zapewniające prawidłowe wykonywanie przez podmioty wdrażające delegowanych im zadań agencji płatniczej, a w szczególności określenie:

1) szczegółowego zakresu zadań delegowanych przez agencję płatniczą podmiotowi wdrażającemu oraz sposobu wykonywania tych zadań;

2) zobowiązań dotyczących:

a) przeprowadzania przez agencję płatniczą kontroli wykonywania zadań określonych umową pod względem prawidłowości wykonywania tych zadań

b) przeprowadzania przez agencję płatniczą audytu systemu zarządzania i kontroli w podmiocie wdrażającym,

c) umożliwienia przez podmiot wdrażający przeprowadzenia kontroli, o której mowa w lit. a, i audytu, o którym mowa w lit. b,

d) przechowywania dokumentów związanych z wykonywaniem zadań określonych umową.

6. Formularz umowy, o której mowa w pkt I.C.1 ppkt i załącznika I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro, oraz jego zmiany wymagają akceptacji instytucji zarządzającej.

7. Agencja płatnicza w sprawach należących do niej zadań związanych z przyznawaniem, wypłatą i zwrotem pomocy oraz podmiot wdrażający w sprawach należących do delegowanych temu podmiotowi zadań agencji płatniczej mogą powoływać organy opiniodawczo-doradcze, w skład których mogą wchodzić osoby, również niebędące pracownikami odpowiednio tej agencji albo tego podmiotu, których udział w pracach takich organów jest uzasadniony zakresem ich zadań.

Art. 7. [Nadzór sprawowany przez instytucję zarządzającą]

1. Instytucja zarządzająca sprawuje nadzór nad:

1) agencją płatniczą - w zakresie wykonywania zadań związanych z przyznawaniem, wypłatą i zwrotem pomocy i pomocy technicznej,

2) podmiotami wdrażającymi - w zakresie wykonywania zadań związanych z przyznawaniem, wypłatą i zwrotem pomocy,

3) instytucjami pośredniczącymi - w zakresie wykonywania zadań instytucji zarządzającej

- pod względem wykonywania tych zadań zgodnie z przepisami prawa i programem.

2. Instytucja zarządzająca, w ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 1, może w szczególności:

- 1) wydawać wytyczne i polecenia;
- 2) żądać przedstawienia informacji i udostępnienia dokumentów;
- 3) przeprowadzać kontrole.

3. Wytyczne i polecenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1, mogą być skierowane wyłącznie do podmiotów, o których mowa w ust. 1, w celu zapewnienia prawidłowej realizacji wykonywanych przez nie zadań.

4. Wytyczne i polecenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1, wiążą podmioty, do których są skierowane, i nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy o przyznanie, wypłatę i zwrot pomocy lub pomocy technicznej.

Art. 8. [Kontrola realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność]

1. Instytucja zarządzająca oraz instytucja pośrednicząca, o której mowa w art. 5 ust. 5, mogą przeprowadzać kontrole realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w rozumieniu art. 2 pkt 19 rozporządzenia nr 1303/2013, zwanej dalej "LSR", pod względem jej zgodności z przepisami prawa i procedurami określonymi w LSR, a także pod względem osiągnięcia wskaźników założonych w LSR.

2. Instytucja zarządzająca może wydawać lokalnym grupom działania, o których mowa w przepisach o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, zwanym dalej "LGD", wytyczne w celu zapewnienia zgodności sposobu realizacji LSR z przepisami Unii Europejskiej w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, a także w celu zapewnienia jednolitego i prawidłowego wykonywania przez LGD zadań związanych z realizacją LSR określonych w tych przepisach oraz w przepisach o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Wytyczne są kierowane do wszystkich LGD.

3. LGD zobowiązują się do stosowania wytycznych, o których mowa w ust. 2, w umowie o warunkach i sposobie realizacji LSR, o której mowa w przepisach o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

4. Wytyczne, o których mowa w ust. 2, nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy o wybór operacji.

Art. 9. [Odpowiednie stosowanie przepisów o kontroli w administracji rządowej]

Do kontroli, o których mowa w art. 6 ust. 5 pkt 2 lit. a, art. 7 ust. 2 pkt 3 oraz art. 8 ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy o kontroli w administracji rządowej określające zasady i tryb przeprowadzania kontroli.

Art. 10. [Pozyskiwanie danych o realizacji PROW]

1. Podmioty wdrażające pozyskują, gromadzą, opracowują i przekazują agencji płatniczej dane dotyczące realizacji programu, niezbędne do właściwego monitorowania realizacji i ewaluacji programu.

2. Agencja jako instytucja pośrednicząca, o której mowa w art. 5 ust. 3, pozyskuje, gromadzi, opracowuje i przekazuje instytucji zarządzającej dane dotyczące realizacji programu, niezbędne do właściwego monitorowania realizacji i ewaluacji programu, w tym dane, o których mowa w ust. 1.

3. Dane dotyczące realizacji programu, niezbędne do właściwego monitorowania realizacji i ewaluacji programu, są przekazywane w postaci okresowych sprawozdań albo jako dodatkowe informacje na żądanie odpowiednio agencji płatniczej albo instytucji zarządzającej.

4. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia, zakres danych dotyczących realizacji programu, niezbędnych do właściwego monitorowania realizacji i ewaluacji programu, sposób i terminy ich przekazywania, mając na względzie zapewnienie prawidłowości, skuteczności i efektywności zarządzania programem oraz przekazywania w szczególności danych określonych w załączniku VII do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 18), w tym umożliwiających monitorowanie postępów finansowej realizacji programu.

Art. 10a. [Przekazywanie Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej dokumentów z wynikami analiz gleb]

W terminie do dnia 31 grudnia danego roku kierownik biura powiatowego Agencji przekazuje Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej kopie dokumentów zawierających wyniki analizy gleby i kopie oświadczeń o działkach rolnych, których dotyczą wyniki tej analizy, które zostały złożone do tego kierownika w tym roku przez rolników ubiegających się o przyznanie pomocy w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10.

Art. 11. [Udostępnianie danych niezbędnych do wykonania ewaluacji]

1. Podmioty wdrażające, instytucje pośredniczące oraz LGD są obowiązane udostępnić podmiotowi wykonującemu ewaluację, o których mowa w art. 56 i

art. 57 rozporządzenia nr 1303/2013, dane niezbędne do wykonania tych ewaluacji, w tym dane osobowe.

2. Dane, o których mowa w ust. 1, są udostępniane podmiotowi wykonującemu ewaluację, o których mowa w art. 56 i art. 57 rozporządzenia nr 1303/2013, na wniosek instytucji zarządzającej.
3. Beneficjenci są obowiązani do przekazywania informacji, o których mowa w art. 71 rozporządzenia nr 1305/2013, również podmiotom wdrażającym.

Art. 12. [Rozpowszechnianie informacji o PROW]

Agencja płatnicza, podmioty wdrażające, instytucje pośredniczące oraz LGD informują i rozpowszechniają informacje o programie, w tym o zasadach i trybie przyznawania i wypłaty pomocy oraz o obowiązkach beneficjentów wynikających z przyznania tej pomocy, zgodnie z planem komunikacyjnym, o którym mowa w art. 54 ust. 3 lit. b pkt vi rozporządzenia nr 1305/2013.

Art. 13. [Współpraca podmiotów przy realizacji PROW]

Agencja płatnicza, podmioty wdrażające, instytucje pośredniczące, LGD oraz organy administracji rządowej i jednostki organizacyjne podległe organom administracji rządowej lub przez nie nadzorowane, a także organy samorządu terytorialnego, współpracują przy realizacji zadań związanych z wdrażaniem programu.

Rozdział 3

Przyznawanie pomocy

Art. 14. [Ogólne warunki przyznania pomocy]

1. Pomoc jest przyznawana osobie fizycznej, osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, jeżeli są spełnione warunki przyznania pomocy określone w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1, w przepisach ustawy oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1.
2. W przypadku poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 lit. c, pomoc jest przyznawana staroście jako organowi prowadzącemu postępowanie scaleniowe w ramach operacji w zakresie scalania gruntów.

Art. 15. [Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych]

1. Pomoc w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3, w przypadku systemów jakości, o których mowa w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, jest przyznawana, jeżeli te systemy zostały uznane przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.
2. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi uznaje systemy jakości, o których mowa w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, w drodze decyzji administracyjnej, jeżeli są spełnione określone w tym przepisie kryteria.
3. W przypadku zaprzestania spełniania co najmniej jednego z kryteriów określonych w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, minister właściwy do spraw rozwoju wsi cofa, w drodze decyzji administracyjnej, uznanie, o którym mowa w ust. 2.

Art. 16. [Zakaz przyznania pomocy]

Pomoc nie przysługuje podmiotowi, który podlega zakazowi dostępu do środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.), na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Art. 17. [Limity środków na realizację PROW]

1. Pomoc jest przyznawana do wysokości limitu środków stanowiącego równowartość w złotych określonej w programie kwoty środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich przeznaczonych na poszczególne działania i poddziałania powiększonej o wysokość kwoty krajowych środków publicznych przeznaczonych na współfinansowanie tych działań i poddziałania.
2. Na wniosek agencji płatniczej albo podmiotu wdrażającego minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych może wyrazić zgodę na przyznanie pomocy do określonej wysokości, przekraczającej wysokość limitu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 18. [Delegacja ustawowa – limity środków na realizację PROW]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić, w drodze rozporządzenia, wysokość limitów środków dostępnych w poszczególnych województwach lub latach w ramach określonych działań lub poddziałania, mając na względzie wysokość limitów środków wynikających z programu,

zapewnienie zrównoważonego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w poszczególnych województwach oraz zarządzania i wdrażania programu zgodnie z art. 66 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, w szczególności w zakresie zarządzania środkami finansowymi przeznaczonymi na realizację programu.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, określając wysokość limitów środków dostępnych w poszczególnych województwach lub latach w ramach określonych działań lub poddziałań, minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić również wysokość limitów środków przeznaczonych na określone typy operacji, zakresy wsparcia lub pierwszą roczną płatność, której przyznanie jest uzależnione od realizacji zobowiązań wieloletnich, kierując się szczególnymi potrzebami i warunkami zidentyfikowanymi w poszczególnych województwach zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. c pkt iv rozporządzenia nr 1305/2013 oraz uwzględniając, że przyznanie pierwszej rocznej płatności, której przyznanie jest uzależnione od realizacji zobowiązań wieloletnich, może powodować skutki finansowe w kolejnych latach realizacji tych zobowiązań.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić również tryb postępowania w sprawie przyznania pomocy, w przypadku gdy zapotrzebowanie na środki wynikające z wniosków o przyznanie pomocy w danym województwie lub roku realizacji programu, lub na określone typy operacji, lub zakresy wsparcia, lub pierwszą roczną płatność, której przyznanie jest uzależnione od realizacji zobowiązań wieloletnich, przekracza wysokość odpowiedniego limitu środków, kierując się tym, aby zastosowanie tego trybu prowadziło do lepszego wykorzystania środków w ramach poszczególnych limitów środków z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych działań, poddziałań oraz typów operacji, zwłaszcza gdy wysokość pomocy na realizację operacji jest uzależniona od kwalifikowalności wydatków przewidzianych do poniesienia na jej realizację.

Art. 19. [Limity środków na realizację PROW]

1. W przypadku gdy minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 18, wysokość limitów środków, pomoc jest przyznawana do równowartości w złotych wysokości tych limitów.
- 1a. Na wniosek agencji płatniczej albo podmiotu wdrażającego minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych może wyrazić zgodę na przyznanie pomocy do określonej wysokości, przekraczającej wysokość limitu, o którym mowa w ust. 1.
2. Wyczerpanie środków w ramach danego limitu środków określonego na dany rok w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 18 nie stanowi przeszkody w przyznaniu pomocy na daną operację, jeżeli w wyniku wniesienia odwołania od decyzji o odmowie przyznania pomocy albo uwzględnienia przez właściwy organ na podstawie art. 54 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2022 r. poz. 329 i 655) skargi na taką decyzję, albo uwzględnienia przez właściwy podmiot wdrażający na podstawie art. 54 § 3 tej ustawy skargi na odmowę przyznania pomocy, albo uwzględnienia przez sąd administracyjny skargi na taką decyzję albo na odmowę przyznania pomocy przez podmiot wdrażający odpowiednio właściwy organ albo podmiot wdrażający ustali, że są spełnione pozostałe warunki przyznania pomocy na tę operację, a kryteria wyboru operacji są spełnione w takim stopniu, że pomoc na tę operację powinna zostać przyznana, oraz jeżeli są dostępne środki w ramach limitu środków określonego na kolejny rok lub lata w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 18 w odniesieniu do danego województwa lub działania, poddziałania, typu operacji albo zakresu wsparcia.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku stwierdzenia nieważności decyzji o odmowie przyznania pomocy, wznowienia postępowania w sprawie o przyznanie pomocy zakończonej taką decyzją oraz wszczęcia postępowania w sprawie uchylecia lub zmiany takiej decyzji.

Art. 19a. [Limity środków a wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność]

Wyczerpanie środków w ramach limitu środków, którego wysokość została wskazana na podstawie przepisów o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013, na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD, nie stanowi przeszkody w przyznaniu pomocy na daną operację w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 14 lit. b, jeżeli w wyniku uwzględnienia przez właściwy podmiot wdrażający na podstawie art. 54 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi skargi na odmowę przyznania pomocy albo uwzględnienia przez sąd administracyjny skargi na odmowę przyznania pomocy przez podmiot wdrażający, podmiot wdrażający ustali, że są spełnione pozostałe warunki przyznania pomocy na tę operację, a kryteria wyboru operacji są spełnione w takim stopniu, że pomoc na tę operację powinna zostać przyznana, oraz jeżeli nie została wyczerpana kwota środków, o których mowa w art. 33 ust. 5 rozporządzenia nr 1303/2013, przewidzianych w umowie o warunkach i sposobie realizacji LSR, zawartej na podstawie przepisów o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, na realizację danego celu głównego LSR w ramach środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Art. 20. [Posiadanie samoistne, zależne, współposiadanie, współwłasność]

1. Jeżeli warunkiem przyznania pomocy jest posiadanie gospodarstwa rolnego lub gruntu i pomoc jest przyznawana do powierzchni gruntu, a grunt ten stanowi przedmiot posiadania samoistnego i posiadania zależnego, pomoc przysługuje posiadaczowi zależnemu gruntu.
2. Jeżeli warunkiem przyznania pomocy jest posiadanie lub własność gospodarstwa rolnego lub gruntu i pomoc jest przyznawana do powierzchni gruntu, a

grunt ten stanowi przedmiot współposiadania lub współwłasności, pomoc przysługuje temu współposiadaczowi lub współwłaścicielowi gruntu, co do którego pozostali współposiadacze lub współwłaściciele wyrazili zgodę na piśmie.

3. Zgodę, o której mowa w ust. 2, dołącza się do wniosku o przyznanie pomocy.

4. Jeżeli warunkiem przyznania pomocy jest posiadanie gospodarstwa rolnego lub gruntu i pomoc jest przyznawana do powierzchni gruntu, to taka pomoc do gruntu będącego własnością Skarbu Państwa, państwowej osoby prawnej, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządowej osoby prawnej przysługuje podmiotowi, który ma do tego gruntu tytuł prawny, z tym że w przypadku działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12 - podmiotowi, który, na dzień 31 maja danego roku, ma do tego gruntu tytuł prawny.

Art. 21. [Przestrzeganie wymogów w ramach wzajemnej zgodności]

Jeżeli warunkiem przyznania pomocy w pełnej wysokości jest spełnianie w ramach wzajemnej zgodności wymogów i norm, o których mowa w tytule VI rozporządzenia nr 1306/2013 oraz w przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia, przez te wymogi i normy rozumie się wymogi i normy określone w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

Art. 22. [Przyznanie pomocy na wniosek]

Pomoc jest przyznawana na wniosek o jej przyznanie, z wyłączeniem działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 23. [Termin złożenia wniosku]

1. Wniosek o przyznanie pomocy składa się w terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy, a w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1:

1) pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013,

2) pkt 10-12a,

3) pkt 14:

a) lit. b, w zakresie projektów grantowych, o których mowa w przepisach o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, oraz operacji realizowanych przez LGD jako operacje własne,

b) lit. c i d

- w terminie określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1.

2. Wniosek o przyznanie pomocy z tytułu kosztów założenia, o których mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, składa się:

1) w terminie określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1;

2) w przypadku ogłoszenia naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach tego poddziałania.

Art. 23a. [Obowiązek podpisania biznesplanu przez osobę świadczącą usługi w zakresie przygotowania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy]

W przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 lit. a i b oraz pkt 6 lit. a-c, jeżeli dołączony do wniosku o przyznanie pomocy biznesplan został sporządzony w ramach świadczenia usług polegających na przygotowaniu dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy przez osobę inną niż ubiegająca się o przyznanie pomocy, biznesplan musi być podpisany przez tę osobę.

Art. 24. [Termin rozpatrzenia wniosku]

Rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy powinno nastąpić w terminie nie dłuższym niż niezbędny do należytego wyjaśnienia sprawy, w tym do przeprowadzenia kontroli administracyjnych i kontroli na miejscu oraz innych kontroli podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy przeprowadzanych przez podmiot wdrażający na podstawie ustawy.

Art. 25. [Wezwanie do usunięcia braków we wniosku]

1. W przypadku gdy wniosek o przyznanie pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, lub w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, nie czyni zadość wymaganiom innym niż wskazane w art. 64 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, kierownik biura powiatowego Agencji, niezwłocznie po otrzymaniu tego wniosku, informuje podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy o stwierdzonych brakach oraz o skutkach ich nieusunięcia w terminie, w jakim można

dokonać poprawek zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 48), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 640/2014", chyba że ten termin upłynął. Przepisu art. 64 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.

2. W przypadku nieusunięcia braków, o których mowa w ust. 1, w terminie, w jakim można dokonać poprawek zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 640/2014, wniosek jest rozpatrywany w zakresie, w jakim został prawidłowo wypełniony, oraz na podstawie dołączonych do niego prawidłowych dokumentów.

Art. 26. [Decyzja o przyznaniu pomocy]

1. Pomoc w ramach działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. a-c i e, pkt 8-12a, 13a i 13b, jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej.
2. Organem właściwym w sprawach dotyczących przyznawania pomocy w drodze decyzji administracyjnej jest:
 - 1) dyrektor oddziału regionalnego Agencji - w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. a-c oraz pkt 9;
 - 2) kierownik biura powiatowego Agencji - w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. e, pkt 8, 10-12a, 13a i 13b;
 - 3) dyrektor oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa - w przypadku poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a.

Art. 27. [Postępowanie w sprawie przyznania pomocy]

1. W postępowaniu w sprawie o przyznanie pomocy organ, przed którym toczy się postępowanie:
 - 1) stoi na straży praworządności;
 - 2) jest obowiązany w sposób wyczerpujący rozpatrzyć cały materiał dowodowy;
 - 3) udziela stronom, na ich żądanie, niezbędnych pouczeń co do okoliczności faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania;
 - 4) zapewnia stronom, na ich żądanie, czynny udział w każdym stadium postępowania i na ich żądanie, przed wydaniem decyzji administracyjnej, umożliwia im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań; przepisów art. 79a oraz art. 81 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.
2. Strony oraz inne osoby uczestniczące w postępowaniu, o którym mowa w ust. 1, są obowiązane przedstawiać dowody oraz dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek; ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne.
- 2a. Zdjęcie wykonane i przesłane przez stronę postępowania z wykorzystaniem aplikacji udostępnionej przez Agencję, w tym zdjęcie geotagowane będące zdjęciem zawierającym informacje o długości i szerokości geograficznej miejsca wykonania tego zdjęcia, ustalonych na podstawie dostępnych systemów pozycjonowania satelitarne, stanowi dowód tego, co zostało zobrazowane na tym zdjęciu oraz zapisane w pliku zawierającym to zdjęcie. Zdjęcie przesłane z wykorzystaniem tej aplikacji ma charakter dokumentu, o którym mowa w art. 76 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.
3. Odwołanie od decyzji administracyjnej w sprawie o przyznanie pomocy:
 - 1) rozpatruje się w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania odwołania, a w przypadku działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13a, w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania;
 - 2) nie wstrzymuje jej wykonania.
4. W przypadku, o którym mowa w art. 155 Kodeksu postępowania administracyjnego, organ, który wydał ostateczną decyzję administracyjną w sprawie o przyznanie pomocy, na mocy której strona nabyła prawo, może ją zmienić, również bez zgody strony, jeżeli nie ograniczy to nabytych przez nią praw.

Art. 28. [Przyznanie pomocy wraz z płatnościami bezpośrednimi]

Sprawy o przyznanie pomocy temu samemu podmiotowi za ten sam rok w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, mogą być rozstrzygnięte w jednej decyzji administracyjnej, a gdy podmiot ten ubiega się również o przyznanie płatności, o których mowa w art. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.), decyzja ta może obejmować również rozstrzygnięcia w sprawach tych płatności.

Art. 29. [Dodatkowe elementy decyzji o przyznaniu pomocy]

1. W decyzji administracyjnej w sprawie o przyznanie pomocy:

- 1) określa się również zmniejszenia tej pomocy, wyłączenia z tej pomocy oraz pozostałe kary administracyjne, o których mowa w art. 63 ust. 2 rozporządzenia nr 1306/2013, jeżeli zachodzą przesłanki ich zastosowania, oraz
- 2) ustala się kwotę podlegającą odliczeniu, o którym mowa w art. 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiającego zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości (Dz. Urz. UE L 255 z 28.08.2014, str. 59), jeżeli zachodzą przesłanki ustalenia tej kwoty.

2. W decyzji administracyjnej w sprawie o przyznanie pomocy w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1:

- 1) pkt 10, ustala się również obszar gruntów objęty zobowiązaniem, o którym mowa w art. 28 ust. 3 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz zwierzęta objęte zobowiązaniem, o którym mowa w art. 7 ust. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 807/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i wprowadzającego przepisy przejściowe (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 1);
- 2) pkt 11, ustala się również obszar gruntów objęty zobowiązaniem, o którym mowa w art. 29 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013.

3. W przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a, pkt 6 lit. a-c i e, pkt 8-12a, 13a i 13b, organ właściwy w sprawach o przyznanie pomocy jest również właściwy w sprawach uznawania przypadków działania siły wyższej lub wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 1306/2013.

4. Uznanie danego przypadku za działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnej okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 1306/2013, albo odmowa takiego uznania następuje w decyzji administracyjnej w sprawie o przyznanie pomocy.

Art. 30. [Zawieszenie wsparcia; cofnięcie zawieszenia]

1. Organ, przed którym toczy się postępowanie w sprawie o przyznanie pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 i 10-12a, jest właściwy do zawieszenia wsparcia i cofnięcia tego zawieszenia w przypadkach określonych w art. 36 rozporządzenia nr 640/2014.

2. Zawieszenie wsparcia i cofnięcie tego zawieszenia następuje w drodze postanowienia.

3. W postanowieniu o zawieszeniu wsparcia organ, przed którym toczy się postępowanie w sprawie o przyznanie pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 i 10-12a, wyznacza podmiotowi ubiegającemu się o przyznanie tej pomocy termin umożliwiający przedstawienie dowodów potwierdzających naprawienie wykrytej niezgodności wskazanych przez ten organ, nie dłuższy niż termin, o którym mowa w art. 36 rozporządzenia nr 640/2014.

4. Do czasu cofnięcia zawieszenia wsparcia albo bezskutecznego upływu terminu wyznaczonego w postanowieniu o zawieszeniu wsparcia organ nie wydaje decyzji w sprawie o przyznanie pomocy.

Art. 30a. [Wyłączenie obowiązku zakomunikowania faktów znanych organowi z urzędu]

W postępowaniu w sprawie o przyznanie pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12, do informacji dotyczącej maksymalnego kwalifikowalnego obszaru, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lit. b rozporządzenia nr 640/2014, udostępnionej rolnikowi, przepisu art. 77 § 4 zdanie drugie Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.

Art. 31. [Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych, dobrostan zwierząt – termin wydania decyzji]

Decyzja administracyjna w sprawie o przyznanie pomocy w ramach:

- 1) poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12, jest wydawana w terminie do dnia 1 marca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej pomocy;
- 2) działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 12a, jest wydawana w terminie do dnia 1 czerwca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej pomocy.

Art. 32. [Doręczenie decyzji]

1. W przypadku poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, 13a i 13b, jeżeli decyzja administracyjna w sprawie przyznania pomocy uwzględnia w całości żądanie strony i nie określa zmniejszeń, wykluczeń lub pozostałych kar administracyjnych, o których mowa w art. 63 ust. 2 rozporządzenia nr 1306/2013, oraz nie ustala kwot podlegających odliczeniu, o którym mowa w art. 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiającego zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości, decyzję tę doręcza się jedynie na żądanie strony.
2. Za dzień doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy strona nie wystąpiła z żądaniem jej doręczenia, uważa się dzień uznania przyznanej pomocy na rachunku bankowym strony lub rachunku strony prowadzonym w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.
3. Żądanie doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 1, składa się do kierownika biura powiatowego Agencji, który wydał tę decyzję, w terminie 14 dni od dnia uznania przyznanej pomocy na rachunku bankowym strony lub rachunku strony prowadzonym w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.
4. Jeżeli strona wystąpiła z żądaniem doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 1, odwołanie od tej decyzji wnosi się w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.
- 4a. W przypadku decyzji w sprawie przyznania pomocy w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13a:
 - 1) termin, o którym mowa w ust. 3, wynosi 7 dni;
 - 2) odwołanie od tej decyzji wnosi się w terminie 7 dni od dnia jej doręczenia.
5. W przypadku:
 - 1) wszczęcia z urzędu postępowania o uchylenie decyzji, o której mowa w ust. 1, jej zmianę, stwierdzenie jej nieważności lub wygaśnięcia,
 - 2) wznowienia z urzędu postępowania zakończonych decyzją, o której mowa w ust. 1- do zawiadomienia, o którym mowa w art. 61 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego, albo postanowienia, o którym mowa w art. 149 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, dołącza się tę decyzję, o ile nie była ona uprzednio doręczona stronie na jej żądanie.
6. Kierownik biura powiatowego Agencji, który wydał decyzję, o której mowa w ust. 1, udostępnia stronie na wniosek tę decyzję, o ile nie wystąpiła z żądaniem jej doręczenia.
7. Agencja płatnicza, przekazując na rachunek bankowy strony lub rachunek strony prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej pomoc przyznaną decyzją, o której mowa w ust. 1, w tytule przelewu umieszcza informacje, iż decyzja ta nie zostanie faktycznie doręczona.
8. Na stronie internetowej Agencji zamieszcza się informacje o możliwości i trybie żądania doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 1, oraz złożenia odwołania od tej decyzji.

Art. 33. [Elektroniczna kopia dokumentów]

1. Po zakończeniu ostateczną decyzją administracyjną postępowania w sprawie o przyznanie pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8, 10-12a, 13a i 13b, a w przypadku gdy przysługuje na tę decyzję skarga do sądu administracyjnego:
 - 1) po bezskutecznym upływie terminu na wniesienie tej skargi albo
 - 2) po prawomocnym odrzuceniu albo oddaleniu tej skargi albo po prawomocnym umorzeniu postępowania sądowo-administracyjnego- w aktach sprawy pozostawia się elektroniczną kopię dokumentów powstałych w postaci papierowej, a uprzednio skopiowane elektronicznie dokumenty w postaci papierowej poddaje się brakowaniu.¹
2. Przepis ust. 1 stosuje się również do dokumentów składających się na akta sprawy o:
 - 1) wznowienie postępowania,
 - 2) stwierdzenie nieważności, zmianę lub uchylenie decyzji administracyjnej,
 - 3) stwierdzenie wygaśnięcia decyzji administracyjnej- w sprawie o przyznanie pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8, 10-12a, 13a i 13b, w postępowaniu przed kierownikiem biura powiatowego Agencji, dyrektorem oddziału regionalnego Agencji oraz Prezesem Agencji.
- 3.² Elektroniczną kopię dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2:
 - 1) sporządza się w formatach danych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070);
 - 2) zapisuje się na informatycznym nośniku danych w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów

realizujących zadania publiczne.

4. ³ Organ właściwy w sprawie, o której mowa w ust. 1 lub 2, lub osoba przez niego upoważniona potwierdzają kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną organu lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym zgodność z oryginałem elektronicznej kopii dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2.
5. ⁴ Do postępowania:
 - 1) ze skopiowanymi elektronicznie dokumentami, o których mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się przepisów o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach;
 - 2) z elektroniczną kopią dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio przepisy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach określające sposób postępowania z dokumentami elektronicznymi.
6. ⁵ W przypadku gdy z przepisów prawa wynika obowiązek wydania, przekazania lub dostarczenia akt sprawy, o której mowa w ust. 1 lub 2, lub dokumentów składających się na te akta, lub odpisów, wyciągów lub kopii tych dokumentów, do spełnienia tego obowiązku jest wystarczające wydanie, przekazanie lub dostarczenie uwierzytelnionego wydruku elektronicznej kopii dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 34. [Umowa o przyznaniu pomocy]

1. Pomoc w ramach działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1, 2, 3 lit. b, pkt 4, 5, 6 lit. d, pkt 7, 13 i 14, jest przyznawana na podstawie umowy o przyznaniu pomocy zawieranej, pod rygorem nieważności, w formie pisemnej.
2. Do postępowań w sprawach o przyznaniu pomocy w ramach działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. b, pkt 4, 5, pkt 6 lit. d, pkt 7, 13 i 14, prowadzonych przez agencję płatniczą i podmioty wdrażające, nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących właściwości miejscowej organów, wyłączenia pracowników organu, doręczeń i wezwań, udostępniania akt, skarg i wniosków, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej. Przepisy art. 27 ust. 1-2a stosuje się odpowiednio.
3. W przypadku operacji realizowanych w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 lit. c, i operacji realizowanych w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 7, właściwość miejscową organu ustala się według miejsca realizacji operacji.
4. W przypadku operacji w zakresie scalania gruntów realizowanych w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 lit. c, stroną umowy o przyznaniu pomocy jest powiat reprezentowany przez starostę.
5. Pomoc w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, jest przyznawana beneficjentowi wyłonionemu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1129, 1598, 2054 i 2269 oraz z 2022 r. poz. 25 i 872), z wyłączeniem przepisów dotyczących umów w sprawach zamówień publicznych, z tym że umowę o przyznaniu pomocy w ramach tych działań zawiera się zgodnie z art. 264, art. 308 ust. 2 i 3, art. 577 i art. 578 tej ustawy.
6. ⁶ Warunki przyznania pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, oraz sposób wykazania ich spełnienia wskazuje się w ogłoszeniu o zamówieniu publicznym lub w dokumentach zamówienia publicznego.
7. ⁷ Przed zawarciem umowy o przyznaniu pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, agencja płatnicza wzywa podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, do wykazania spełnienia warunków przyznania tej pomocy w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania.
8. ⁸ Jeżeli podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, mimo wezwania, o którym mowa w ust. 7, nie wykazał spełnienia warunków przyznania pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, agencja płatnicza ponownie wzywa ten podmiot do wykazania spełnienia warunków przyznania tej pomocy w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania.
9. ⁹ W przypadku niewykazania przez podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, spełnienia warunków przyznania pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2:
 - 1) pomocy nie przyznaje się;
 - 2) agencja płatnicza zatrzymuje wadium wraz z odsetkami, a w przypadku wadium wniesionego w formie gwarancji lub poręczenia - występuje odpowiednio do gwaranta lub poręczyciela z żądaniem zapłaty wadium.
10. ¹⁰ W przypadku, o którym mowa w ust. 9, agencja płatnicza ponownie bada i ocenia oferty spośród ofert złożonych przez pozostałych wykonawców w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego oraz wybiera najkorzystniejszą ofertę albo unieważnia postępowanie. Przepisy ust. 7-9 stosuje się.

Art. 35. [Odmowa przyznania pomocy na podstawie umowy]

1. ¹¹ W przypadku gdy nie są spełnione warunki przyznania pomocy w ramach:
 - 1) działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. b, pkt 4 i 5, pkt 6 lit. d, pkt 7, 13 i 14, podmiot właściwy w sprawie o przyznaniu pomocy informuje podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy,
 - 2) działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, agencja płatnicza informuje podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza

- w formie pisemnej o odmowie jej przyznania z podaniem przyczyn odmowy.

2. ¹² W przypadku, o którym mowa w ust. 1, podmiotowi ubiegającemu się o przyznanie pomocy oraz podmiotowi, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, przysługuje prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
3. ¹³ W przypadku wniesienia skargi, o której mowa w ust. 2, przez podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, agencja płatnicza może, przed wydaniem przez sąd administracyjny prawomocnego orzeczenia, zawrzeć umowę o przyznaniu pomocy z wykonawcą, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza na podstawie art. 34 ust. 10, jeżeli nie zawarcie umowy o przyznaniu pomocy przed wydaniem przez sąd administracyjny prawomocnego orzeczenia mogłoby spowodować negatywne skutki dla terminowego wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na realizację operacji w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2.
4. ¹⁴ W przypadku zawarcia umowy o przyznaniu pomocy w okolicznościach określonych w ust. 3 agencja płatnicza niezwłocznie przekazuje sądowi administracyjnemu, do którego została wniesiona skarga, o której mowa w ust. 2, informację o zawarciu umowy o przyznaniu pomocy.
5. ¹⁵ Jeżeli mimo wniesienia skargi, o której mowa w ust. 2, przez podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, agencja płatnicza zawrze, przed wydaniem prawomocnego orzeczenia przez sąd administracyjny, umowę o przyznaniu pomocy w okolicznościach określonych w ust. 3, sąd administracyjny, uwzględniając skargę, stwierdza tylko, że ocena spełnienia warunków przyznania pomocy została przeprowadzona w sposób naruszający prawo.
6. ¹⁶ W przypadku wniesienia skargi, o której mowa w ust. 2, przez podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, sąd administracyjny rozpoznaje skargę w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia.
7. ¹⁷ W przypadku wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku sądu administracyjnego w sprawie, w której została wniesiona skarga, o której mowa w ust. 2, przez podmiot, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje skargę kasacyjną w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia.

Art. 36. [Treść, ważność, zmiana umowy o przyznaniu pomocy]

1. Umowa o przyznaniu pomocy zawiera co najmniej:

- 1) oznaczenie jej przedmiotu i stron;
- 2) określenie warunków, terminu i miejsca realizacji operacji;
- 3) określenie celu operacji oraz wskaźników jego osiągnięcia;
- 4) określenie wysokości pomocy;
- 5) określenie warunków i terminów wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy;
- 6) zobowiązanie do poddania się kontroli prowadzonej przez instytucję zarządzającą, agencję płatniczą, właściwy podmiot wdrażający, właściwą instytucję pośredniczącą, jednostkę certyfikującą, przedstawicieli Komisji Europejskiej oraz innych instytucji uprawnionych do przeprowadzenia kontroli;
- 7) określenie warunków rozwiązania umowy;
- 8) określenie warunków, wysokości i form stosowanych kar administracyjnych, o których mowa w art. 63 ust. 2 rozporządzenia nr 1306/2013;
- 9) określenie warunków i sposobu zwrotu środków finansowych z tytułu pomocy, w przypadku gdy pomoc jest nienależna.

2. Umowa jest nieważna w przypadkach określonych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1509 i 2459) lub w przypadku, gdy sprzeciwia się przepisom, o których mowa w art. 1 pkt 1, oraz przepisom wydanym na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1.

3. (uchylony).

Art. 37. [Formularz umowy o przyznaniu pomocy]

1. Umowę o przyznaniu pomocy zawiera się na formularzu opracowanym przez agencję płatniczą i udostępnionym przez:

- 1) agencję płatniczą - w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1, 2, 4 lit. a i b, pkt 5, 6 lit. d oraz pkt 13;
- 2) właściwy podmiot wdrażający - w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. b, pkt 4 lit. c, pkt 7 i 14.

2. Formularz umowy o przyznaniu pomocy oraz jego zmiany wymagają akceptacji instytucji zarządzającej.

Art. 37a. [Zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązań]

1. Zabezpieczeniem należytego wykonania zobowiązań określonych w umowie o przyznaniu pomocy jest weksel niezapłacony (in blanco) składany wraz z deklaracją wekslową do podmiotu przyznającego tę pomoc nie później niż przed wypłatą tej pomocy.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do beneficjenta będącego jednostką sektora finansów publicznych lub instytutem badawczym posiadającym status państwowego instytutu badawczego w rozumieniu art. 21 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2022 r. poz. 498), a w przypadku gdy umowa o przyznaniu pomocy jest zawierana z grupą beneficjentów - jeżeli wszyscy beneficjenci są jednostkami sektora finansów publicznych lub takimi instytutami badawczymi.

Art. 37b. [Zawarcie umowy o przyznaniu pomocy poza siedzibą podmiotu przyznającego pomoc]

Umowa o przyznaniu pomocy może być zawarta poza siedzibą podmiotu przyznającego pomoc, jeżeli w terminie wyznaczonym przez ten podmiot umowa ta została podpisana przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy i:

- 1) wysłana w postaci elektronicznej do podmiotu przyznającego pomoc na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 569), wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, a podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy otrzymał dowód otrzymania, o którym mowa w art. 41 tej ustawy, lub
- 2) nadana przesyłką rejestrowaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 896).

Rozdział 4

Wypłata pomocy

Art. 38. [Wniosek o płatność]

1. Pomoc, po jej przyznaniu, jest wypłacana na wniosek o płatność, chyba że przepisy, o których mowa w art. 1 pkt 1, lub ustawa stanowią inaczej.
2. W przypadku działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8, 10-12a, 13a i 13b, wniosek o przyznanie pomocy jest jednocześnie wnioskiem o płatność, a pomoc jest wypłacana w wysokości ustalonej w decyzji administracyjnej o przyznaniu pomocy.
3. W przypadku poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a, oraz działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 9, pomoc, po jej przyznaniu, jest wypłacana na wniosek o płatność w wysokości ustalonej w decyzji administracyjnej o wypłacie tej pomocy.
4. Organem właściwym w sprawach o wypłatę pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a, oraz działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 9, jest organ, który przyznał pomoc. Do postępowania w tych sprawach stosuje się odpowiednio przepisy art. 27 oraz art. 29 ust. 1 pkt 1.
- 4a. Organ właściwy w sprawie wypłaty pomocy w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 9, zawiesza postępowanie w tej sprawie, w przypadku wszczęcia postępowania w sprawie cofnięcia uznania na podstawie przepisów o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw, przepisów o organizacji niektórych rynków rolnych lub przepisów o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych, do czasu rozstrzygnięcia postępowania w sprawie cofnięcia uznania.
5. W przypadku niezłożenia do podmiotu przyznającego pomoc zabezpieczenia, o którym mowa w art. 37a ust. 1, pomocy nie wypłaca się.
6. Do postępowań w sprawach o wypłatę pomocy przepis art. 27 ust. 2a stosuje się odpowiednio.

Art. 38a. [Zaliczki na poczet działań obszarowych]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych może podjąć, w drodze rozporządzenia, decyzję o wypłacie zaliczek na poczet pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, lub w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, przewidzianą w art. 75 ust. 1 akapit trzeci lit. b rozporządzenia nr 1306/2013, określając w tym rozporządzeniu procentową wielkość tych zaliczek oraz termin rozpoczęcia wypłaty tych zaliczek, mając na względzie przepisy ustawy budżetowej na dany rok i realizację tej ustawy oraz przepisy Unii Europejskiej, o których mowa w art. 1 pkt 1, w tym przepisy wydane na podstawie art. 75 ust. 3 rozporządzenia nr 1306/2013.
2. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych może określić:
 - 1) szczegółowe warunki lub tryb wypłaty zaliczek na poczet pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, lub w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, lub

- 2) rodzaje działań lub poddziałań, które są objęte wypłatą zaliczek na poczet pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, lub w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a - mając na względzie zabezpieczenie przed nieuzasadnioną wypłatą tych zaliczek.
3. W przypadku podjęcia decyzji, o której mowa w ust. 1, zaliczka na poczet pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, jest wypłacana podmiotom ubiegającym się o przyznanie takiej pomocy z urzędu.

Art. 39. [Wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy]

1. W przypadku gdy kwota płatności z tytułu pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8, 10-12a, 13a i 13b, nie może zostać przekazana na rachunek bankowy beneficjenta lub rachunek beneficjenta prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej z przyczyn niezależnych od Agencji, decyzję administracyjną o przyznaniu tej pomocy doręcza się nawet wtedy, gdy uwzględnią w całości żądanie beneficjenta i nie określa zmniejszeń, wykluczeń lub pozostałych kar administracyjnych, o których mowa w art. 63 ust. 2 rozporządzenia nr 1306/2013, oraz nie ustala kwot podlegających odliczeniu, o którym mowa w art. 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiającego zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości.
2. W przypadku gdy kwota płatności z tytułu pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8, 10-12a, 13a i 13b, nie może zostać przekazana na rachunek bankowy beneficjenta lub rachunek beneficjenta prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej z przyczyn niezależnych od Agencji, kierownik biura powiatowego Agencji stwierdza wygaśnięcie decyzji administracyjnej o przyznaniu tej pomocy, jeżeli od dnia, w którym decyzja administracyjna o przyznaniu tej pomocy stała się ostateczna, upłynęły co najmniej 2 lata.

Rozdział 5

Przyznawanie i wypłata pomocy technicznej

Art. 40. [Warunki przyznania pomocy technicznej]

1. Pomoc techniczna jest przyznawana:
 - 1) na wniosek organu lub jednostki organizacyjnej, realizujących zadania określone w art. 59 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 oraz w art. 51 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013 w zakresie i w sposób określony w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1, jeżeli są spełnione warunki przyznania pomocy technicznej określone w tych przepisach oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 2;
 - 2) do wysokości limitu środków stanowiącego równowartość w złotych określonej w programie kwoty środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich przeznaczonych na pomoc techniczną powiększonej o wysokość kwoty krajowych środków publicznych przeznaczonych na współfinansowanie pomocy technicznej;
 - 3) na podstawie umowy o przyznaniu pomocy technicznej.
2. Do przyznawania i wypłaty pomocy technicznej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy dotyczące przyznawania i wypłaty pomocy na podstawie umowy.

Art. 41. [Delegacja ustawowa – limity środków na pomoc techniczną]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić, w drodze rozporządzenia, wysokość limitów środków dostępnych w ramach pomocy technicznej lub jej wyodrębnionych części (schematów):
 - 1) dla organu lub jednostki organizacyjnej realizujących zadania określone w art. 59 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 oraz w art. 51 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013 lub grupy takich jednostek lub organów, lub
 - 2) na lata realizacji programu- mając na względzie wysokość limitu środków wynikających z programu przeznaczonych na pomoc techniczną oraz zapewnienie finansowania realizacji tych zadań, z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb wszystkich organów lub jednostek organizacyjnych realizujących te zadania, wynikających z zakresu tych zadań.
2. W przypadku gdy minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, wysokość limitów środków, pomoc techniczna jest przyznawana do równowartości w złotych wysokości tych limitów.

Rozdział 6

Przepisy szczegółowe dotyczące pomocy i pomocy technicznej

Art. 42. [Formularz wniosku o przyznanie płatności]

1. Wniosek o przyznanie pomocy, wniosek o przyznanie pomocy technicznej oraz wniosek o płatność składa się na formularzu opracowanym przez agencję płatniczą i udostępnionym przez:

- 1) agencję płatniczą - w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1, 2, 4 lit. a i b, pkt 5, 6 i 8-13b, oraz pomocy technicznej;
- 2) właściwy podmiot wdrażający - w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3, 4 lit. c oraz pkt 7 i 14.

2. Na potrzeby ubiegania się o przyznanie pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, agencja płatnicza opracowuje jeden formularz umożliwiający złożenie także wniosku o przyznanie płatności, o których mowa w art. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009.

3. Formularze wniosku o przyznanie pomocy, wniosku o przyznanie pomocy technicznej oraz wniosku o płatność oraz ich zmiany wymagają akceptacji instytucji zarządzającej.

3a. Wniosek o przyznanie pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, z uwzględnieniem art. 17 ust. 3 lit. b rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 69, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 809/2014", składa się za pomocą formularza udostępnionego na stronie internetowej agencji płatniczej. Właściwym organem, o którym mowa w art. 17 ust. 3 rozporządzenia nr 809/2014, jest kierownik biura powiatowego Agencji.

4. Pozostałe wnioski o przyznanie pomocy lub wnioski o płatność dotyczące pomocy można składać za pomocą formularza udostępnionego na stronie internetowej odpowiednio agencji płatniczej, podmiotu wdrażającego albo LGD, przy czym wnioski te mogą być składane za pomocą takiego formularza w ramach działań i poddziałań określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 6 pkt 2.

5. Do złożenia wniosku o przyznanie pomocy i wniosku o płatność dotyczącego pomocy za pomocą formularza udostępnionego na stronie internetowej odpowiednio agencji płatniczej, podmiotu wdrażającego albo LGD nie jest wymagany podpis elektroniczny.

6. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi, w drodze rozporządzenia:

- 1) określi szczegółowe wymagania, jakie powinien spełniać formularz, o którym mowa w ust. 3a, oraz szczegółowe warunki i tryb składania wniosków za pomocą takiego formularza, w tym format, w jakim będą dołączane do wniosku kopie dokumentów w postaci elektronicznej,
- 2) może określić działania lub poddziałania, w ramach których wniosek o przyznanie pomocy lub wniosek o płatność, o których mowa w ust. 4, mogą być składane za pomocą formularza udostępnionego na stronie internetowej agencji płatniczej, podmiotu wdrażającego albo LGD, oraz szczegółowe wymagania, jakie powinien spełniać taki formularz, oraz szczegółowe warunki i tryb składania wniosków za pomocą takiego formularza, w tym format, w jakim będą dołączane do wniosku kopie dokumentów w postaci elektronicznej

- przy uwzględnieniu wymagań określonych w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz biorąc pod uwagę identyfikację podmiotu ubiegającego się o przyznanie lub wypłatę pomocy i zabezpieczenie przekazywanych danych przed dostępem osób nieuprawnionych.

Art. 42a. [Zwierzęta uznawane za objęte wnioskiem o przyznanie pomocy w ramach działania dobrostan zwierząt]

Za objęte wnioskiem o przyznanie pomocy w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 12a, uznaje się, zgodnie z art. 21 ust. 4 rozporządzenia nr 809/2014, zwierzęta spełniające warunki przyznania tej pomocy, co potwierdzają dane zawarte w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych i siedzących stad tych zwierząt, o którym mowa w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Art. 42b. [Składanie wniosków i dokumentów w formie dokumentu elektronicznego na elektroniczną skrzynkę podawczą]

1. W przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1-7, pkt 8 lit. a - w zakresie kosztów założenia, o których mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013 - oraz pkt 8 lit. b, pkt 9, 13 i 14, oraz w przypadku pomocy technicznej, wnioski o przyznanie pomocy oraz pomocy technicznej, wnioski o płatność oraz inne dokumenty składane do Agencji lub podmiotu wdrażającego mogą być składane w postaci elektronicznej na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy

adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, jeżeli w ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy albo w ogłoszeniu o zamówieniu publicznym, albo w komunikacie zamieszczonym na stronie internetowej agencji płatniczej lub podmiotu wdrażającego została przewidziana taka możliwość.

2. Wnioski o przyznanie pomocy oraz pomocy technicznej, wnioski o płatność oraz inne dokumenty składane do Agencji lub podmiotu wdrażającego, składane w postaci elektronicznej na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, są sporządzone na formularzach i w formacie danych udostępnionych na stronie internetowej administrowanej przez Agencję lub w formatach danych określonych w ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy albo w ogłoszeniu o zamówieniu publicznym, albo w komunikacie zamieszczonym na stronie internetowej agencji płatniczej lub podmiotu wdrażającego.
3. Dokument złożony w postaci elektronicznej na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, powinien być opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym lub kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną organu administracyjnego ze wskazaniem w treści dokumentu osoby opatrującej dokument pieczęcią.
4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się również do wniosków o przyznanie pomocy oraz innych dokumentów składanych do LGD, z tym że te wnioski i dokumenty są składane za pośrednictwem podmiotu wdrażającego.
5. (uchylony).

Art. 43. [Uprawnienia następcy prawnego podmiotu ubiegającego się o pomoc]

1. W sprawach o przyznanie pomocy w razie śmierci podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy będącego osobą fizyczną, rozwiązania, połączenia lub podziału podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości lub części gospodarstwa rolnego, całości lub części przedsiębiorstwa tego podmiotu w toku postępowania, następcą prawnym tego podmiotu albo nabywcą gospodarstwa rolnego lub jego części albo przedsiębiorstwa lub jego części może, na swój wniosek, wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce tego podmiotu, jeżeli nie sprzeciwia się to przepisom, o których mowa w art. 1 pkt 1, oraz istocie i celowi działania albo poddziałania, w ramach którego ma być przyznana pomoc.
- 1a. W przypadku działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 12, w razie śmierci podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy będącego osobą fizyczną, pomoc może zostać przyznana spadkobiercy wstępującemu do toczącego się postępowania na miejsce tego podmiotu, nawet jeżeli do ubiegania się o tę pomoc wykorzystuje numer identyfikacyjny nadany w trybie art. 12 ust. 4 pkt 2 lit. b i c ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2022 r. poz. 203 i 219).
2. W razie śmierci beneficjenta będącego osobą fizyczną, rozwiązania, połączenia lub podziału beneficjenta będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości lub części gospodarstwa rolnego, całości lub części przedsiębiorstwa beneficjenta, po przyznaniu pomocy, następcy prawnemu beneficjenta albo nabywcy gospodarstwa rolnego lub jego części albo przedsiębiorstwa lub jego części pomoc jest przyznawana, na jego wniosek, jeżeli:
 - 1) spełnia on warunki przyznania pomocy;
 - 2) nie sprzeciwia się to przepisom, o których mowa w art. 1 pkt 1, oraz istocie i celowi działania albo poddziałania, w ramach którego przyznano pomoc;
 - 3) zostaną przez niego przejęte zobowiązania związane z przyznaną pomocą;
 - 4) środki finansowe z tytułu pomocy nie zostały w całości wypłacone.
3. Jeżeli warunkiem przyznania pomocy jest posiadanie gospodarstwa rolnego lub gruntu i pomoc jest przyznawana do powierzchni gruntu, przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie przeniesienia posiadania gospodarstwa rolnego lub jego części.
4. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania, połączenia lub podziału jednostki organizacyjnej lub organu ubiegających się o przyznanie pomocy technicznej albo będących beneficjentami pomocy technicznej lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne.

Art. 43a. [Konsekwencje stwierdzenia poniesienia kosztów kwalifikowalnych z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych]

1. (uchylony).
2. (uchylony).
3. (uchylony).

4. (uchylony).

5. (uchylony).

5a. (uchylony).

5b. (uchylony).

5c. (uchylony).

5d. (uchylony).

5e. (uchylony).

5f. W przypadku stwierdzenia niezgodności polegającej na poniesieniu przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej lub beneficjenta kosztów kwalifikowalnych z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych, odpowiednio pomoc lub pomoc techniczna jest wypłacana w wysokości zmniejszonej o kwotę odpowiadającą kwocie odpowiednio pomocy lub pomocy technicznej, która przysługiwałaby na refundację kosztów kwalifikowalnych poniesionych z naruszeniem tych przepisów.

5g. W przypadku gdy nie jest możliwe precyzyjne ustalenie wysokości kosztów kwalifikowalnych poniesionych z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych, wysokość zmniejszenia oblicza się z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 35 ust. 3 rozporządzenia nr 640/2014.

5h. W przypadku gdy niezgodność, o której mowa w ust. 5f, została stwierdzona po dokonaniu wypłaty pomocy lub pomocy technicznej, odpowiednio pomoc lub pomoc techniczna podlega zwrotowi w wysokości odpowiadającej wysokości zmniejszenia, o którym mowa w ust. 5f albo 5g.

6. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki dokonywania zmniejszeń kwot pomocy oraz pomocy technicznej w przypadku poniesienia przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub pomocy technicznej lub beneficjenta kosztów kwalifikowalnych z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych, w tym sposób ustalania wysokości tych zmniejszeń, mając na względzie kryteria określone w art. 35 ust. 3 rozporządzenia nr 640/2014.

Art. 44. [Zwrot nienależnych kwot pomocy]

1. Nienależne kwoty pomocy i pomocy technicznej podlegają zwrotowi wraz z odsetkami określonymi jak dla zaległości podatkowych, chyba że przepisy, o których mowa w art. 1 pkt 1, lub przepisy ustawy stanowią inaczej.

2. Właściwość i tryb ustalania nienależnych kwot pomocy i pomocy technicznej są określone w przepisach o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dotyczących ustalania kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych.

3. W przypadku, o którym mowa w art. 54 ust. 3 lit. a pkt i rozporządzenia nr 1306/2013, organ, o którym mowa w art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 1505 oraz z 2022 r. poz. 24, 88 i 646), odstępuje od ustalenia nienależnych kwot pomocy.

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do nienależnych kwot pomocy z tytułu kary administracyjnej, o której mowa w art. 97 ust. 3 rozporządzenia nr 1306/2013, w przypadku gdy beneficjent pomocy, której warunkiem przyznania w pełnej wysokości jest spełnianie w ramach wzajemnej zgodności wymogów lub norm, o których mowa w tytule VI rozporządzenia nr 1306/2013 oraz przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia, nie podjął działań naprawczych.

Art. 45. [Delegacja ustawowa – szczegółowe warunki przyznawania pomocy na poszczególne działania]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia:

1) szczegółowe warunki lub tryb przyznawania, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach poszczególnych działań, poddziałań lub typów operacji objętych programem, a także przestrzenny zasięg wdrażania tych działań oraz poddziałań, w szczególności:

a) formę i tryb składania wniosków o przyznanie pomocy lub wniosków o płatność,

b) szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać wnioski o przyznanie pomocy lub wnioski o płatność,

c) kryteria wyboru operacji - w przypadku operacji, w odniesieniu do których nie stosuje się wyjątku określonego w art. 49 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013,

d) szczegółowe wymagania, jakim powinna odpowiadać umowa o przyznaniu pomocy - w przypadku działań i poddziałań, w ramach których pomoc jest przyznawana na podstawie umowy,

e) działania lub poddziałania i przypadki, w których następcą prawnym podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy albo nabywca gospodarstwa rolnego lub jego części albo przedsiębiorstwa lub jego części, albo przejmujący posiadanie gospodarstwa rolnego lub jego części może, na swój

wniosek, wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce tego podmiotu, oraz warunki i tryb wstąpienia do tego postępowania,

f) działania lub poddziałań i przypadki, w których następcy prawnemu beneficjentowi albo nabywcy gospodarstwa rolnego lub jego części albo przedsiębiorstwa lub jego części, albo przejmującemu posiadanie gospodarstwa rolnego lub jego części jest przyznawana pomoc, oraz warunki i tryb przyznania tej pomocy

- mając na względzie zapewnienie prawidłowej realizacji programu, w szczególności przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy zgodnie z warunkami wynikającymi z programu, biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych działań i poddziałań oraz konieczność ukierunkowania pomocy, w szczególności ze względu na szczególne potrzeby i warunki zidentyfikowane zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. c ppkt iv rozporządzenia nr 1305/2013 i wskazane w programie;

2) szczegółowe warunki i tryb przyznawania, wypłaty lub zwrotu pomocy technicznej, w tym tryb składania wniosków o przyznanie pomocy technicznej, szczegółowe wymagania, jakim powinny odpowiadać te wnioski oraz umowa, na podstawie której przyznaje się tę pomoc, mając na względzie zapewnienie przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy technicznej zgodnie z warunkami wynikającymi z programu, w tym uzależniając wysokość przyznawanej pomocy technicznej od efektywności wykonywania zadań związanych z przyznawaniem lub wypłatą pomocy.

2. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić wysokość zmniejszeń kwot pomocy, o których mowa w art. 64 ust. 4 lit. a rozporządzenia nr 1306/2013, mając na względzie kryteria określone w art. 64 ust. 5 rozporządzenia nr 1306/2013.
3. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, dotyczące działań lub poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, 13a i 13b, minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić kryteria wyboru operacji, mając na względzie art. 49 ust. 1 lub 3 rozporządzenia nr 1305/2013.
4. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić wysokość zmniejszeń kwot pomocy technicznej, o których mowa w art. 64 ust. 4 lit. a rozporządzenia nr 1306/2013, mając na względzie kryteria określone w art. 64 ust. 5 rozporządzenia nr 1306/2013.

Art. 46. [Kontrola]

1. Poza kontrolami administracyjnymi, kontrolami na miejscu oraz kontrolami ex post, o których mowa w art. 52 rozporządzenia nr 809/2014:

1) podmiot wdrażający oraz instytucja zarządzająca mogą przeprowadzać kontrole podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy i pomocy technicznej lub beneficjenta w celu sprawdzenia:

- a) informacji przedstawionych we wniosku o przyznanie pomocy, wniosku o przyznanie pomocy technicznej lub wniosku o płatność,
- b) prawidłowości realizacji zadań objętych operacją,
- c) dostarczenia towarów i usług objętych operacją,
- d) prawdziwości i kwalifikowalności wydatków poniesionych w ramach realizacji operacji oraz ich zgodności z prawem;

2) agencja płatnicza może przeprowadzać kontrole beneficjenta po wypłacie płatności ostatecznej z tytułu zrealizowania operacji w celu sprawdzenia wypełniania zobowiązań:

- a) stanowiących warunek przyznania pomocy lub zobowiązań wynikających z umowy o przyznaniu pomocy - w przypadku działań i poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. a-c i e, pkt 9, 11 lit. b oraz pkt 14 lit. b i c,
- b) wynikających z umowy o przyznaniu pomocy technicznej.

2. Kontrole przeprowadzane na podstawie ust. 1:

1)pkt
1
są
przep
na
zasad
i w
trybie
okreś
w
przep
rozpo
nr
1306/

2)pkt 2 są przeprowadzane na zasadach i w trybie określonych w przepisach rozporządzenia nr 1306/2013 oraz przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia, dotyczących kontroli ex post, o których mowa w art. 52 rozporządzenia nr 809/2014.

Art. 46a.

(uchylony).

Art. 47. [Czynności kontrolne]

1. Czynności kontrolne w ramach:

- 1) kontroli na miejscu lub
- 2) wizyt, o których mowa w art. 48 ust. 5 rozporządzenia nr 809/2014, lub
- 3) kontroli ex post, o których mowa w art. 52 rozporządzenia nr 809/2014, lub
- 4) kontroli przeprowadzanych na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1 lub 2

- są wykonywane przez osoby posiadające imienne upoważnienie do ich wykonywania wydane odpowiednio przez organ agencji płatniczej, właściwy organ podmiotu wdrażającego, właściwy organ instytucji pośredniczącej lub instytucję zarządzającą.

2. Przed rozpoczęciem czynności kontrolnych osoba upoważniona do ich wykonywania jest obowiązana okazać imienne upoważnienie, o którym mowa w ust. 1.

3. Imienne upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera wskazanie osoby upoważnionej do wykonywania czynności kontrolnych, miejsce i zakres oraz podstawę prawną ich wykonania.

4. Osoby wykonujące czynności kontrolne mają prawo do:

- 1) wstępu na grunty i do obiektów związanych z działalnością, której dotyczy pomoc albo pomoc techniczna;
- 2) żądania pisemnych lub ustnych informacji związanych z przedmiotem kontroli;
- 3) wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, sporządzania z nich odpisów, wyciągów lub kserokopii oraz zabezpieczenia tych dokumentów;
- 4) sporządzenia dokumentacji fotograficznej z przeprowadzonej kontroli;
- 5) pobrania próbek do badań.

5. Uprawnienia określone w ust. 4 przysługują osobom wykonującym czynności kontrolne również w odniesieniu do:

- 1) osób trzecich, o których mowa w art. 51 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia nr 809/2014, w zakresie kontroli dokumentów handlowych, o których mowa w tym przepisie;
- 2) podmiotu, który zamierza zbyć własność gospodarstwa rolnego lub gruntu podmiotowi ubiegającemu się o przyznanie pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. a, lub przenieść posiadanie tego gospodarstwa lub gruntu na taki podmiot;
- 3) osoby posiadającej gospodarstwo rolne, której domownik w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników lub małżonek ubiega się o przyznanie pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. b;
- 4) osoby, której podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. e, zbył własność gospodarstwa rolnego.

Art. 48. [Powierzenie przeprowadzenia czynności kontrolnych innym podmiotom]

Agencja płatnicza może powierzyć przeprowadzenie:

- 1) kontroli na miejscu - w przypadku poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 6 lit. a-c, oraz działań, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 12,
- 2) wizyt, o których mowa w art. 48 ust. 5 rozporządzenia nr 809/2014 - w przypadku poddziałań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 lit. a i b

- innym jednostkom organizacyjnym dysponującym odpowiednimi warunkami organizacyjnymi, kadrowymi i technicznymi.

Art. 48a. [Zmiana decyzji w sprawie przyznania pomocy na inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywności lasów]

1. W przypadku gdy w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 lit. a, w zakresie rocznej premii, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, oraz w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10-12a, 13a i 13b, w wyniku ustaleń dokonanych w ramach kontroli administracyjnej lub kontroli na miejscu zostanie stwierdzone, że:

- 1) pomoc została przyznana w niewłaściwej wysokości i istnieje konieczność zmiany jej wysokości lub
- 2) istnieje konieczność dokonania zmniejszenia danej pomocy lub wykluczenia z pomocy, w tym wynikająca ze stwierdzonych nieprawidłowości lub niezgodności, lub nałożenia pozostałych kar administracyjnych, o których mowa w art. 63 ust. 2 rozporządzenia nr 1306/2013

- organ, który wydał decyzję w sprawie o przyznaniu tej pomocy, zmienia ją bez zgody strony, jeżeli pomoc ta nie została jeszcze wypłacona i nie upłynął termin jej wypłaty.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, postępowanie wszczyna się z urzędu.

Art. 49. [Kontrola w zakresie wymogów w ramach wzajemnej zgodności]

W przypadku pomocy, której warunkiem przyznania w pełnej wysokości jest spełnianie w ramach wzajemnej zgodności wymogów lub norm, o których mowa w tytule VI rozporządzenia nr 1306/2013 oraz przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia:

- 1) kontrole w zakresie spełniania wymogów lub norm przeprowadza Agencja oraz powiatowy lekarz weterynarii w zakresie, w trybie i na zasadach określonych w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;
- 2) oceny wagi stwierdzonej niezgodności dokonuje się zgodnie z przepisami o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;
- 3) ocena wagi stwierdzonej niezgodności ujęta w raporcie z czynności kontrolnych jest uwzględniana w postępowaniach w sprawach dotyczących płatności, o których mowa w art. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009;
- 4) karę administracyjną, o której mowa w art. 91 ust. 1 rozporządzenia nr 1306/2013, stosuje się zgodnie z przepisami o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

Art. 50. [Delegacja ustawowa – kontrola]

Minister właściwy do spraw rozwoju wsi, w drodze rozporządzenia:

- 1) określi wzór imiennego upoważnienia do wykonywania czynności kontrolnych,
- 2) określi warunki organizacyjne, kadrowe i techniczne, jakie powinny spełniać jednostki organizacyjne, którym agencja płatnicza może powierzyć wykonywanie czynności kontrolnych,
- 3) może określić warunki i tryb przeprowadzania:
 - a) wizyt, o których mowa w art. 48 ust. 5 rozporządzenia nr 809/2014, lub
 - b) kontroli na miejscu, lub
 - c) kontroli ex post, o których mowa w art. 52 rozporządzenia nr 809/2014, lub
 - d) kontroli przeprowadzanych na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1 lub 2

- mając na względzie możliwość zweryfikowania tożsamości osoby uprawnionej do wykonywania czynności kontrolnych i zakresu czynności kontrolnych, do którego taka osoba została upoważniona, oraz zapewnienie, aby czynności kontrolne były wykonywane jednolicie na terenie całego kraju w sposób określony w art. 24 ust. 1 rozporządzenia nr 809/2014.

Instrumenty finansowe

Art. 50a. [Zasady wdrażania instrumentów finansowych; kontrole]

1. Instytucja zarządzająca może zapewnić wkład finansowy ze środków programu na rzecz instrumentów finansowych na zasadach określonych w części drugiej w tytule IV rozporządzenia nr 1303/2013.
2. Podmiotem, który wdraża instrument finansowy, może być podmiot wskazany w art. 38 ust. 4 lit. a i b rozporządzenia nr 1303/2013, w tym w szczególności Bank Gospodarstwa Krajowego, zwany dalej "podmiotem, który wdraża instrument finansowy".
3. Umowa o finansowaniu, o której mowa w art. 38 ust. 7 rozporządzenia nr 1303/2013, zwana dalej "umową o finansowaniu", jest zawierana między instytucją zarządzającą a podmiotem, który wdraża instrument finansowy.
4. Niezwłocznie po zawarciu umowy o finansowaniu instytucja zarządzająca przekazuje kopię tej umowy do Agencji.
5. Agencja:
 - 1) przeprowadza kontrole, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. c rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. Urz. UE L 138 z 13.05.2014, str. 5, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 480/2014";
 - 2) pozyskuje, gromadzi, opracowuje i przekazuje instytucji zarządzającej dane i informacje dotyczące wdrażania instrumentów finansowych, niezbędne do monitorowania realizacji i ewaluacji programu.
6. Kontrolom, o którym mowa w art. 9 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 480/2014, oprócz podmiotu, który wdraża instrument finansowy, podlegają instytucje finansowe współpracujące przy wdrażaniu instrumentów finansowych oraz ostateczni odbiorcy. Do tych kontroli stosuje się odpowiednio przepisy art. 47.
7. Instytucja zarządzająca sprawuje nadzór nad Agencją w zakresie realizacji zadań, o których mowa w ust. 5. Do tego nadzoru stosuje się odpowiednio przepisy art. 7 ust. 2-4 oraz art. 9.
8. Instytucja zarządzająca może przeprowadzać kontrole podmiotu, który wdraża instrument finansowy, instytucji finansowych współpracujących przy wdrażaniu instrumentów finansowych oraz ostatecznych odbiorców w zakresie wdrażania instrumentów finansowych pod względem zgodności z przepisami prawa i programem. Do tych kontroli stosuje się odpowiednio przepisy art. 47.
9. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) określi wzór imiennego upoważnienia do wykonywania czynności kontrolnych w ramach kontroli, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 480/2014 i ust. 8,
 - 2) może określić warunki i tryb przeprowadzania kontroli, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 480/2014 i ust. 8- mając na względzie możliwość zweryfikowania tożsamości osoby uprawnionej do wykonywania czynności kontrolnych i zakresu czynności kontrolnych, do którego taka osoba została upoważniona, oraz zapewnienie, aby czynności kontrolne były wykonywane jednolicie na terenie całego kraju.

Art. 50b. [Dodatkowe elementy umowy o finansowaniu]

Oprócz elementów określonych w załączniku IV do rozporządzenia nr 1303/2013 umowa o finansowaniu zawiera co najmniej:

- 1) oznaczenie jej przedmiotu i stron;
- 2) określenie warunków i terminów wypłaty środków finansowych;
- 3) zobowiązanie podmiotu, który wdraża instrument finansowy, do poddania się kontroli prowadzonej przez instytucję zarządzającą, agencję płatniczą, jednostkę certyfikującą, przedstawicieli Komisji Europejskiej oraz innych instytucji uprawnionych do przeprowadzenia kontroli;
- 4) określenie warunków rozwiązania umowy o finansowaniu;
- 5) określenie warunków i sposobu zwrotu środków finansowych, o których mowa w art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 480/2014.

Art. 50c. [Wypłata środków finansowych]

1. Środki finansowe są wypłacane na wniosek o płatność składany do Agencji przez podmiot, który wdraża instrument finansowy.

2. Po zawarciu umowy o finansowaniu, Agencja dokonuje wypłaty środków finansowych niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o płatność, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z warunkami określonymi w art. 41 rozporządzenia nr 1303/2013.

Art. 50d. [Zwrot środków finansowych po wykonaniu zobowiązań z umowy o finansowaniu]

1. Środki finansowe przypisane do wkładu finansowego z programu oraz odsetki i inne przychody, a także zyski powstałe na skutek obrotu tymi środkami, po wykonaniu zobowiązań wynikających z umowy o finansowaniu podlegają zwrotowi na rachunek wskazany przez instytucję zarządzającą.
2. Dysponentem środków finansowych, odsetek i innych przychodów, a także zysków, o których mowa w ust. 1, jest minister właściwy do spraw rozwoju wsi.
3. Środki finansowe, odsetki i inne przychody, a także zyski, o których mowa w ust. 1, nie stanowią dochodu dysponenta ani podmiotów, którym mogą być przekazywane.
4. Środki finansowe, odsetki i inne przychody, a także zyski, o których mowa w ust. 1, przekazuje się w celu ponownego wykorzystania zgodnie z art. 45 rozporządzenia nr 1303/2013 na pokrycie kosztów i wydatków związanych z udzielaniem poręczeń i gwarancji, o których mowa w art. 34g ust. 2 ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2022 r. poz. 445 i 830), na rzecz podmiotów działających w sektorze rolnym, leśnym lub na obszarach wiejskich. Z chwilą przekazania tych środków minister właściwy do spraw rozwoju wsi przestaje być ich dysponentem.

Rozdział 7

Doradzanie podmiotom ubiegającym się o przyznanie pomocy oraz beneficjentom

Art. 51. [Osoby uprawnione do doradzania podmiotom ubiegającym się o przyznanie pomocy i beneficjentom]

1. Doradzać podmiotom ubiegającym się o przyznanie pomocy i beneficjentom w zakresie określonym w art. 15:
 - 1) ust. 4 rozporządzenia nr 1305/2013 mogą osoby fizyczne, które są wpisane na listę doradców rolniczych;
 - 2) ust. 5 rozporządzenia nr 1305/2013 mogą osoby fizyczne, które są wpisane na listę doradców leśnych.
2. Doradzać podmiotom ubiegającym się o przyznanie pomocy w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10 i 11, i beneficjentom tych działań w zakresie sporządzania odpowiednio planu działalności rolnośrodowiskowej i planu działalności ekologicznej mogą osoby fizyczne, które są wpisane na listę doradców rolnośrodowiskowych.
- 2a. Doradzać podmiotom ubiegającym się o przyznanie pomocy w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 12a, i beneficjentom tego działania w zakresie sporządzania planu poprawy dobrostanu zwierząt mogą osoby fizyczne, które są wpisane na listę doradców rolniczych.
3. Jeżeli w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 10, wymagane jest sporządzenie dokumentacji przyrodniczej, stanowiącej szczegółową charakterystykę danego siedliska przyrodniczego, doradzać w zakresie sporządzenia tej dokumentacji oraz planu działalności rolnośrodowiskowej w części sporządzanej na podstawie tej dokumentacji mogą osoby fizyczne, które są wpisane na listę ekspertów przyrodniczych.
4. Listy, o których mowa w ust. 1-3, są prowadzone przez dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Brwinowie, zwanego dalej "CDR", który umieszcza je na stronie internetowej CDR.
5. Na listy, o których mowa w ust. 1-3, wpisuje się osobę fizyczną, która spełnia następujące warunki:
 - 1) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 2) ukończyła szkolenie z danego zakresu doradzania, przeprowadzone przez:
 - a) CDR - w przypadku doradców rolniczych, doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych,
 - b) Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, zwane dalej "Lasami Państwowymi" - w przypadku doradców leśnych- zwane dalej "szkoleniem";
 - 3) zdała egzamin z danego zakresu doradzania, przeprowadzony przez:
 - a) dyrektora CDR - w przypadku doradców rolniczych, doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych,
 - b) Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych - w przypadku doradców leśnych- zwany dalej "egzaminem";
 - 4) posiada:

- a) wykształcenie wyższe rolnicze i co najmniej 6-miesięczne doświadczenie w doradztwie z zakresu rolnictwa - w przypadku doradców rolniczych i doradców rolnośrodowiskowych,
- b) wykształcenie średnie leśne, średnie branżowe leśne lub wyższe leśne i co najmniej 6-miesięczne doświadczenie w doradztwie z zakresu leśnictwa w przypadku doradców leśnych,
- c) wykształcenie wyższe przyrodnicze - w przypadku ekspertów przyrodniczych.

5a. Osoba, która nie posiada co najmniej 6-miesięcznego doświadczenia w doradztwie z zakresu rolnictwa, może być wpisana na listy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lub ust. 2, jeżeli w okresie 36 miesięcy od dnia wydania dyplomu ukończenia studiów wyższych, w ramach których zaliczyła zajęcia z doradztwa rolniczego lub doradztwa rolniczego i komunikacji społecznej, za które uzyskała co najmniej 5 pkt ECTS, złożyła wniosek o wpis na te listy.

6. Uznaje się, że osoba ubiegająca się o wpis na listę:

- 1) doradców rolniczych lub doradców rolnośrodowiskowych posiada wykształcenie wyższe rolnicze, jeżeli ukończyła:
 - a) studia wyższe na kierunkach: rolnictwo, zootechnika, technika rolnicza i leśna, ogrodnictwo lub ekonomika rolnictwa lub
 - b) inny kierunek studiów wyższych obejmujący przedmioty z dziedziny nauk rolniczych w wymiarze co najmniej 60 punktów ECTS lub studia podyplomowe obejmujące przedmioty z dziedziny nauk rolniczych w wymiarze co najmniej 30 punktów ECTS;
- 2) ekspertów przyrodniczych posiada wykształcenie wyższe przyrodnicze, jeżeli ukończyła:
 - a) studia wyższe na kierunku biologia lub leśnictwo, lub
 - b) inny kierunek studiów wyższych obejmujący przedmioty z dyscypliny nauk biologicznych i dyscypliny nauk o Ziemi i środowisku w wymiarze co najmniej 60 punktów ECTS lub studia podyplomowe obejmujące przedmioty z dyscypliny nauk biologicznych i dyscypliny nauk o Ziemi i środowisku w wymiarze co najmniej 30 punktów ECTS;
- 3) doradców leśnych posiada wykształcenie:
 - a) wyższe leśne, jeżeli ukończyła:
 - studia wyższe na kierunku leśnictwo lub
 - inny kierunek studiów wyższych obejmujący przedmioty z dyscypliny nauk leśnych w wymiarze co najmniej 60 punktów ECTS lub studia podyplomowe obejmujące przedmioty z dyscypliny nauk leśnych w wymiarze co najmniej 30 punktów ECTS,
 - b) średnie leśne, jeżeli ukończyła technikum leśne, lub średnie branżowe leśne, jeżeli ukończyła leśną branżową szkołę II stopnia.

7. Listy, o których mowa w ust. 1-3, zawierają następujące dane osób na nie wpisanych:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) miejsce zatrudnienia;
- 3) miejsce świadczenia usług doradczych;
- 4) dane kontaktowe.

8. Osoba wpisana na listę, o której mowa w ust. 1-3, niezwłocznie informuje dyrektora CDR o zmianie danych, o których mowa w ust. 7.

Art. 52. [Szkolenie i egzamin na doradcę]

- 1. Każdy ma równy dostęp do udziału w szkoleniu.
- 2. Udział w szkoleniu jest odpłatny albo nieodpłatny. W przypadku szkolenia odpłatnego, każdy uczestnik szkolenia ponosi takie same opłaty, a ich wysokość nie przekracza całkowitych kosztów związanych z przeprowadzaniem szkolenia w przeliczeniu na jednego uczestnika tego szkolenia.
- 3. Ogłoszenie o szkoleniu podaje się do publicznej wiadomości na stronie internetowej odpowiednio CDR albo Lasów Państwowych co najmniej na 30 dni przed dniem rozpoczęcia tego szkolenia.
- 4. W ogłoszeniu o szkoleniu wskazuje się dzień rozpoczęcia szkolenia, czas jego trwania, program szkolenia, wysokość opłaty za udział w szkoleniu, jeżeli jest on odpłatny, oraz inne informacje dotyczące szkolenia, a także trzy terminy przeprowadzenia egzaminu z zakresu tego szkolenia w okresie 6 miesięcy od dnia zakończenia tego szkolenia.
- 5. Program szkolenia powinien obejmować co najmniej zapoznanie się z metodyką doradzania opracowaną przez:
 - 1) CDR i zatwierdzoną przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi - w przypadku szkolenia doradców rolniczych, doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych;
 - 2) Lasy Państwowe i zatwierdzoną przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, po uzyskaniu opinii ministra właściwego do spraw środowiska - w

przypadku szkolenia doradców leśnych.

6. Do egzaminu może przystąpić osoba, która ukończyła szkolenie w zakresie odpowiadającym zakresowi tego egzaminu.
 7. W przypadku zmiany stanu wiedzy z danego zakresu doradzenia przeprowadza się szkolenie uzupełniające. Osoba wpisana na listę, o której mowa w art. 51 ust. 1-3, jest obowiązana ukończyć szkolenie uzupełniające i zdać egzamin uzupełniający z zakresu tego szkolenia.
 8. Do szkolenia uzupełniającego stosuje się odpowiednio przepisy ust. 3 i 4, z tym że o terminie szkolenia uzupełniającego dodatkowo informuje osobę wpisaną na listę:
 - 1) dyrektor CDR - w przypadku doradców rolniczych, doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych,
 - 2) Dyrektor Generalny Lasów Państwowych - w przypadku doradców leśnych
- co najmniej na 30 dni przed dniem rozpoczęcia tego szkolenia.
9. Egzamin i egzamin uzupełniający przeprowadza się w formie pisemnej. Egzamin i egzamin uzupełniający mogą być przeprowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej.

Art. 53. [Decyzja o wpisie doradcy na listę]

1. Wpisu na listę, o której mowa w art. 51 ust. 1-3, dokonuje dyrektor CDR, w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek osoby ubiegającej się o wpis.
2. Do wniosku o wpis na listę, o której mowa w art. 51 ust. 1-3, dołącza się oryginał albo kopię zaświadczenia o zdaniu egzaminu oraz inne dokumenty potwierdzające spełnienie warunków wpisu na tę listę albo ich kopie.
3. Osobę wpisaną na listę, o której mowa w art. 51 ust. 1-3, skreśla się z tej listy na jej żądanie lub w przypadku niezdania egzaminu uzupełniającego, lub skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Art. 53a. [Uzyskanie specjalizacji przez doradcę]

1. Doradca rolniczy może uzyskać specjalizację w zakresie:
 - 1) rolnictwa ekologicznego,
 - 2) przedsiębiorczości,
 - 3) ekonomiki gospodarstwa rolnego

- jeżeli ukończył szkolenie w zakresie danej specjalizacji przeprowadzone przez CDR i zdał egzamin w zakresie danej specjalizacji przeprowadzony przez dyrektora CDR lub ukończył studia podyplomowe w zakresie danej specjalizacji.

2. Do szkolenia i egzaminu w zakresie danej specjalizacji stosuje się odpowiednio przepisy art. 52 ust. 1-4, 5 pkt 1 oraz ust. 6 i 9.
3. W przypadku zmiany stanu wiedzy w zakresie danej specjalizacji przeprowadza się szkolenie uzupełniające. Doradca rolniczy, który uzyskał daną specjalizację, jest obowiązany ukończyć szkolenie uzupełniające i zdać egzamin uzupełniający z zakresu tego szkolenia.
4. Do szkolenia uzupełniającego i egzaminu uzupełniającego w zakresie danej specjalizacji stosuje się odpowiednio przepisy art. 52 ust. 3 i 4, z tym że o terminie szkolenia uzupełniającego dyrektor CDR dodatkowo informuje doradcę rolniczego, który uzyskał daną specjalizację, co najmniej na 30 dni przed dniem rozpoczęcia tego szkolenia.
5. Informacja o specjalizacji jest ujawniana na liście doradców rolniczych wśród danych doradcy rolniczego, który uzyskał specjalizację.
6. Ujawnienia informacji o uzyskanej specjalizacji dokonuje dyrektor CDR, w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek doradcy rolniczego, który ją uzyskał.
7. Informację o specjalizacji danego doradcy rolniczego skreśla się z listy doradców rolniczych na żądanie tego doradcy lub w przypadku niezdania egzaminu uzupełniającego w zakresie danej specjalizacji.

Art. 54. [Delegacja ustawowa – szkolenia i egzaminy na doradcę]

Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i sposób przeprowadzania szkoleń i szkoleń uzupełniających oraz przeprowadzania egzaminów i egzaminów uzupełniających, mając na względzie zapewnienie wysokiej jakości doradztwa w zakresie, o którym mowa w art. 15 ust. 4 i 5 rozporządzenia nr 1305/2013 oraz jednolitych standardów świadczenia usług doradczych w tym zakresie.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

Art. 55. [Zapewnienie funkcjonowania KSOW]

1. Funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich, o której mowa w art. 54 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013, zwanej dalej "KSOW", zapewniają:
 - 1) instytucja zarządzająca - jako jednostka centralna;
 - 2) samorządy województw - jako jednostki regionalne;
 - 3) wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego - jako jednostki realizujące w poszczególnych województwach zadania KSOW, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. d rozporządzenia nr 1305/2013, wykonywane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym zadania polegające na współpracy w ramach sieci EPI, o której mowa w art. 53 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013;
 - 4) CDR - jako jednostka koordynująca realizację zadań KSOW, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. d rozporządzenia nr 1305/2013, wykonywanych w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym zadań polegających na współpracy w ramach sieci EPI, o której mowa w art. 53 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013.
2. Do zadań jednostki centralnej należy zapewnienie funkcjonowania KSOW na poziomie krajowym, w szczególności przez:
 - 1) identyfikację podmiotów współpracujących w ramach KSOW, zwanych dalej "partnerami KSOW";
 - 2) opracowanie planu działania i dwuletnich planów operacyjnych oraz ich zmian we współpracy z jednostkami wymienionymi w ust. 1 pkt 2-4, podmiotami wdrażającymi i agencją płatniczą;
 - 3) realizację planu działania na poziomie krajowym na podstawie dwuletnich planów operacyjnych.
- 2a. W ramach współpracy, o której mowa w ust. 2 pkt 2, jednostki wymienione w ust. 1 pkt 2-4, podmioty wdrażające i agencja płatnicza zgłaszają jednostce centralnej propozycje:
 - 1) działań do planu działania oraz jego zmian;
 - 2) operacji, które zamierzają realizować w ramach dwuletniego planu operacyjnego, oraz jego zmian.
- 2b. Propozycje, o których mowa w ust. 2a, zgłoszone przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, są przekazywane jednostce centralnej za pośrednictwem CDR po ich zaakceptowaniu przez CDR.
- 2c. Jednostka centralna uwzględnia propozycje, o których mowa w ust. 2a:
 - 1) w planie działania, jeżeli są zgodne z przepisami prawa i programem;
 - 2) w dwuletnim planie operacyjnym, jeżeli są zgodne z przepisami prawa, programem i planem działania.
- 2d. Jednostka centralna może również:
 - 1) zgłosić uwagi do propozycji, o których mowa w ust. 2a, a jednostki wymienione w ust. 1 pkt 2 i 4, podmioty wdrażające i agencja płatnicza są obowiązane poprawić te propozycje i przekazać je niezwłocznie jednostce centralnej;
 - 2) wezwać jednostki wymienione w ust. 1 pkt 2 i 4, podmioty wdrażające i agencję płatniczą do wyjaśnień odnośnie do zgłoszonych propozycji, a te jednostki, podmioty i agencja płatnicza są obowiązane przedstawić niezwłocznie wyjaśnienia w tym zakresie.
3. Do zadań jednostki regionalnej należy zapewnienie funkcjonowania KSOW w województwie, w szczególności przez:
 - 1) identyfikację partnerów KSOW w województwie;
 - 2) realizację planu działania w zakresie dotyczącym województwa na podstawie dwuletnich planów operacyjnych.
4. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi może upoważnić, w drodze rozporządzenia, jednostkę sektora finansów publicznych do pełnienia funkcji jednostki centralnej, mając na względzie określone w programie zasoby i doświadczenie, jakie powinien posiadać podmiot pełniący funkcję jednostki centralnej oraz konieczność zapewnienia realizacji co najmniej działań wymienionych w art. 54 ust. 3 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013.
5. W przypadku upoważnienia:
 - 1) jednostki sektora finansów publicznych do pełnienia funkcji jednostki centralnej, realizacja jej zadań jest finansowana ze środków publicznych na wyprzedzające finansowanie zgodnie z przepisami dotyczącymi finansowania wspólnej polityki rolnej;
 - 2) (uchylony).
- 5a. W przypadku upoważnienia jednostki sektora finansów publicznych do pełnienia funkcji jednostki centralnej:
 - 1) zadanie, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, w zakresie dotyczącym operacji instytucji zarządzającej, oraz zadania określone w ust. 2c i 2d wykonuje instytucja zarządzająca;

- 1a) propozycje operacji do planu komunikacyjnego, o którym mowa w art. 54 ust. 3 lit. b pkt vi rozporządzenia nr 1305/2013, oraz propozycje zmian tych operacji są zgłaszane instytucji zarządzającej; do tych propozycji stosuje się przepisy ust. 2c i 2d;
- 2) upoważniona jednostka:
 - a) działa w imieniu własnym i na rzecz instytucji zarządzającej,
 - b) ponosi koszty związane z pełnieniem tej funkcji; do ponoszenia kosztów związanych z pełnieniem tej funkcji stosuje przepisy art. 43a ust. 5f-5h or przepisy wydane na podstawie art. 43a ust. 6.

5b. (uchylony).

6. Zadania jednostki regionalnej mogą być wykonywane przez podmiot, któremu samorząd województwa powierzył wykonywanie tych zadań na podstawie umowy.

Art. 56. [Nadzór nad jednostkami zapewniającymi funkcjonowanie KSOW]

1. Instytucja zarządzająca sprawuje nadzór nad jednostkami, o których mowa w art. 55 ust. 1 pkt 2-4, oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w realizację zadań KSOW pod względem wykonywania tych zadań zgodnie z przepisami prawa, programem i planem działania.
2. Instytucja zarządzająca, w ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 1, może w szczególności:
 - 1) wydawać wytyczne i polecenia;
 - 2) żądać przedstawienia informacji i udostępnienia dokumentów;
 - 3) przeprowadzać kontrole, stosując odpowiednio przepisy o kontroli w administracji rządowej określające zasady i tryb przeprowadzania kontroli.
3. W przypadku upoważnienia jednostki sektora finansów publicznych do pełnienia funkcji jednostki centralnej, instytucja zarządzająca sprawuje nadzór, o którym mowa w ust. 1, również nad tą jednostką, z tym że kontrole, o których mowa w ust. 2 pkt 3, w zakresie realizacji planu działania pod względem jego realizacji zgodnie z przepisami prawa, programem i tym planem przeprowadza ta jednostka.
4. W przypadku powierzenia zadań jednostki regionalnej na podstawie art. 55 ust. 6, instytucja zarządzająca sprawuje nadzór, o którym mowa w ust. 1, również nad podmiotem, któremu powierzono te zadania.
5. Wytyczne i polecenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1, mogą być skierowane wyłącznie do podmiotów, o których mowa w ust. 1, 3 i 4, w celu zapewnienia prawidłowej realizacji wykonywanych przez nie zadań.
6. Wytyczne i polecenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1, wiążą podmioty, do których są skierowane, i nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy o wybór podmiotu realizującego operację w ramach dwuletniego planu operacyjnego.

Art. 57. [Organy pomocnicze w zakresie funkcjonowania KSOW]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi powołuje, w drodze zarządzenia, organ pomocniczy w zakresie funkcjonowania KSOW, w skład którego wchodzi przedstawiciele jednostek regionalnych oraz podmiotów działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na poziomie krajowym.
2. Zarząd województwa powołuje, w drodze uchwały, organ opiniodawczo-doradczy w zakresie funkcjonowania KSOW w województwie, w skład którego wchodzi przedstawiciele podmiotów działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich z danego województwa.
3. Do zadań organu, o którym mowa w ust. 1, należy:
 - 1) akceptacja planu działania, dwuletnich planów operacyjnych oraz ich zmian;
 - 2) opiniowanie sprawozdań i informacji, sporządzanych na podstawie planu działania, w ramach okresowego przeglądu realizacji tego planu i dwuletnich planów operacyjnych, w tym wydawanie rekomendacji w sprawie ich zmian;
 - 3) zapewnienie wymiany wiedzy tematycznej, analitycznej i ułatwianie współpracy pomiędzy partnerami KSOW przez możliwość tworzenia grup tematycznych na poziomie krajowym.
4. Do zadań organu, o którym mowa w ust. 2, należy:
 - 1) opiniowanie propozycji do planu działania KSOW, propozycji zmian do tego planu oraz dwuletnich planów operacyjnych i ich zmian, na poziomie województwa;
 - 2) opiniowanie sprawozdań i informacji, sporządzanych na podstawie planu działania, w ramach okresowego przeglądu realizacji tego planu i dwuletnich planów operacyjnych, w tym wydawanie rekomendacji w sprawie ich zmian, na poziomie województwa;
 - 3) zapewnienie wymiany wiedzy tematycznej, analitycznej i ułatwianie współpracy pomiędzy partnerami KSOW przez możliwość tworzenia grup tematycznych na poziomie województwa.

5. Jednostka centralna przekazuje organowi, o którym mowa w ust. 1, plan działania, dwuletni plan operacyjny oraz ich zmiany, wyznaczając termin ich akceptacji, nie krótszy niż 14 dni.
6. Organ, o którym mowa w ust. 1, może w wyznaczonym terminie zaakceptować, w drodze uchwały, plan działania, dwuletni plan operacyjny oraz ich zmiany albo zgłosić uzasadnione uwagi.
7. W przypadku otrzymania uwag, o których mowa w ust. 6, jednostka centralna uzgadnia z organem, o którym mowa w ust. 1, ostateczny zakres i treść planu działania, dwuletniego planu operacyjnego oraz ich zmian.
8. Niezwłocznie po uzgodnieniu, o którym mowa w ust. 7, lecz nie później niż w terminie 14 dni od dnia tego uzgodnienia, organ, o którym mowa w ust. 1, akceptuje, w drodze uchwały, plan działania, dwuletni plan operacyjny oraz ich zmiany.

Art. 57a. [Dodatkowe podmioty realizujące operacje w ramach dwuletniego planu operacyjnego]

Poza jednostkami wymienionymi w art. 55 ust. 1 oraz - w przypadku upoważnienia jednostki sektora finansów publicznych do pełnienia funkcji jednostki centralnej - instytucją zarządzającą, operacje w ramach dwuletniego planu operacyjnego realizują:

- 1) podmioty wdrażające i agencja płatnicza w zakresie realizacji planu komunikacyjnego, o którym mowa w art. 54 ust. 3 lit. b ppkt vi rozporządzenia nr 1305/2013;
- 2) partnerzy KSOW, których operacje zostały wybrane w drodze konkursu ogłoszonego przez jednostkę centralną, a w przypadku upoważnienia jednostki sektora finansów publicznych do pełnienia funkcji jednostki centralnej - instytucję zarządzającą.

Art. 57b. [Kryteria wyboru operacji partnera KSOW]

Operacja partnera KSOW jest wybierana:

- 1) spośród operacji:
 - a) które są zgodne z co najmniej jednym celem określonym w art. 54 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013 lub w planie działania,
 - aa) które są zgodne z jednym z priorytetów programu,
 - b) których zakres mieści się w zakresie jednego z działań określonych w art. 54 ust. 3 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013 lub w planie działania oraz
 - c) które spełniają szczegółowo warunki wyboru operacji określone w przepisach wydanych na podstawie art. 58;
- 2) przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji;
- 3) do wysokości limitu środków przewidzianych na realizację operacji w ramach konkursu.

Art. 57c. [Podmiot dokonujący wyboru operacji partnera KSOW]

1. Wyboru operacji partnera KSOW dokonuje:

- 1) jednostka centralna - w przypadku operacji realizowanej na poziomie krajowym;
- 2) jednostka regionalna - w przypadku operacji realizowanej w zakresie dotyczącym województwa.
- 3) (uchylony).

2. (uchylony).

3. (uchylony).

Art. 57d. [Wniosek o wybór operacji]

1. Wybór operacji partnera KSOW następuje na jego wniosek złożony do jednostki właściwej do dokonania wyboru operacji.

1a. Wniosek o wybór operacji może być również złożony przez dwóch lub więcej partnerów KSOW, którzy zawarli w formie pisemnej umowę, na podstawie której zamierzają wspólnie realizować operację i wspólnie ubiegać się o zwrot kosztów poniesionych na realizację tej operacji, reprezentowanych przez jednego z tych partnerów KSOW.

1b. Ilekroć w przepisach ustawy jest mowa o partnerze KSOW rozumie się przez to także partnerów KSOW, o których mowa w ust. 1a, jeżeli wspólnie realizują operację i wspólnie ubiegają się o zwrot kosztów poniesionych na realizację tej operacji.

2. Wniosek o wybór operacji składa się w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie, o którym mowa w art. 57a pkt 2, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez jednostkę centralną, a w przypadku upoważnienia jednostki sektora finansów publicznych, do pełnienia funkcji jednostki centralnej - instytucję zarządzającą. Przepisy art. 42b ust. 1-3 stosuje się odpowiednio.

3. Wniosek o wybór operacji zawiera dane niezbędne do dokonania tego wyboru, w tym imię, nazwisko i adres albo nazwę, siedzibę i adres partnera KSOW, szczegółowy opis planowanej operacji, uzasadnienie potrzeby jej realizacji oraz przewidywane efekty jej realizacji.
4. Jeżeli wniosek o wybór operacji nie został złożony przez partnera KSOW w terminie lub nie zawiera adresu partnera KSOW i nie można ustalić tego adresu na podstawie posiadanych danych, jednostka właściwa do stwierdzenia spełnienia warunków wyboru operacji pozostawia wniosek bez rozpatrzenia.
5. Jeżeli wniosek o wybór operacji nie spełnia wymagań innych niż określone w ust. 4, jednostka właściwa do dokonania wyboru operacji wzywa partnera KSOW, na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, do uzupełnienia braków w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki wskazujące na to, że operacja nie zostanie wybrana. Pisma utrwalone w postaci papierowej opatruje się podpisem własnoręcznym, a utrwalone w postaci elektronicznej - kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym lub kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną organu administracji publicznej ze wskazaniem w treści pisma osoby opatrującej pismo pieczęcią.
- 5a. Jeżeli partner KSOW, mimo wezwania, o którym mowa w ust. 5, nie uzupełnił braków w wyznaczonym terminie, jednostka właściwa do dokonania wyboru operacji ponownie wzywa partnera KSOW, na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, w sposób określony w ust. 5 zdanie drugie, do uzupełnienia braków w terminie 7 dni od dnia doręczenia ponownego wezwania, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.
6. W przypadku pozostawienia wniosku o wybór operacji bez rozpatrzenia, operacja, której dotyczy ten wniosek, nie podlega ocenie pod względem spełniania warunków i kryteriów wyboru operacji.
7. Jeżeli nie są spełnione warunki wyboru operacji, jednostka właściwa do dokonania wyboru operacji informuje partnera KSOW, na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, w sposób określony w ust. 5 zdanie drugie, o niespełnieniu warunków wyboru operacji, wskazując warunek, którego niespełnienie zostało stwierdzone, oraz uzasadniając to stwierdzenie.
8. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, partnerowi KSOW przysługuje prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
9. Jeżeli są spełnione warunki wyboru operacji, operacja podlega ocenie pod względem spełnienia kryteriów wyboru operacji.
10. (uchylony).
11. (uchylony).
12. (uchylony).

Art. 57e. [Ocena operacji partnera KSOW]

1. Po dokonaniu oceny operacji partnera KSOW pod względem spełnienia kryteriów wyboru operacji jednostka właściwa do dokonania wyboru operacji:
 - 1) ogłasza listę ocenionych operacji zawierającą co najmniej liczbę punktów otrzymanych przez poszczególne operacje oraz wskazanie, które z nich zostały wybrane;
 - 2) informuje, na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, w sposób określony w art. 57d ust. 5 zdanie drugie, partnera KSOW o:
 - a) wyniku wyboru operacji, wskazując liczbę punktów uzyskanych przez operację w ramach oceny poszczególnych kryteriów wyboru operacji oraz uzasadniając tę ocenę,
 - b) możliwości wyboru operacji, jeżeli zwolnił się środki wystarczające do jej realizacji lub partner KSOW zgodzi się zrealizować operację za środki, jakie pozostały po ogłoszeniu listy, o której mowa w pkt 1 - w przypadku operacji, która uzyskała wymaganą liczbę punktów, ale nie mieści się w limicie, o którym mowa w art. 57b pkt 3,
 - c) terminie, w jakim należy wyrazić zgodę na zawarcie umowy, jeżeli zwolnił się środki wystarczające do realizacji operacji lub partner KSOW zgodzi się zrealizować operację za środki, jakie pozostały po ogłoszeniu listy, o której mowa w pkt 1 - w przypadku operacji, która uzyskała wymaganą liczbę punktów, ale nie mieści się w limicie, o którym mowa w art. 57b pkt 3.
2. W przypadku negatywnej oceny operacji pod względem spełnienia kryteriów wyboru operacji, partnerowi KSOW przysługuje prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
3. Negatywną oceną operacji pod względem spełnienia kryteriów wyboru operacji jest ocena, w wyniku której:
 - 1) operacja nie uzyskała wymaganej liczby punktów, na skutek czego nie może być wybrana.
 - 2) (uchylony).

3a. Operacja, która uzyskała wymaganą liczbę punktów, ale nie mieści się w limicie, o którym mowa w art. 57b pkt 3, może zostać wybrana, jeżeli zwolnią się środki wystarczające do jej realizacji, które zostały przeznaczone na realizację wybranych operacji, lub partner KSOW zgodzi się zrealizować operację za środki, jakie pozostały po ogłoszeniu listy, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

4. (uchylony).

Art. 57f. [Ograniczenie stosowania przepisów k.p.a.]

Do postępowań w sprawach dotyczących wyboru operacji partnerów KSOW nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących właściwości miejscowej organów, wyłączenia pracowników organu, doręczeń i wezwań, udostępniania akt, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej. Przepisy art. 27 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 57g. [Umowa z partnerem KSOW]

1. Jednostka, która wybrała operację partnera KSOW, zawiera z nim umowę na realizację tej operacji, określając co najmniej:

- 1) przedmiot operacji i termin jej realizacji;
- 2) szczegółowy zakres rzeczowo-finansowy operacji oraz sposób jej realizacji;
- 3) wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację operacji;
- 4) (uchylony);
- 5) zobowiązania do poddania się kontrolom prowadzonym przez tę jednostkę, agencje płatniczą oraz przedstawicieli Komisji Europejskiej i innych instytucji uprawnionych do przeprowadzenia kontroli;
- 6) warunki i tryb wypłaty środków finansowych z tytułu realizacji operacji;
- 7) warunki i tryb zwrotu środków finansowych otrzymanych z tytułu realizacji operacji;
- 8) warunki jej rozwiązania.

2. (uchylony).

3. Umowę na realizację operacji z partnerem KSOW zawiera się na formularzu opracowanym i udostępnionym przez jednostkę centralną, a w przypadku upoważnienia jednostki sektora finansów publicznych do pełnienia funkcji jednostki centralnej - przez instytucję zarządzającą.

Art. 57h. [Ponoszenie kosztów na realizację operacji w ramach dwuletniego planu operacyjnego]

1. (uchylony).

2. Do ponoszenia kosztów na realizację operacji w ramach dwuletniego planu operacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 43a ust. 5f-5h oraz przepisy wydane na podstawie art. 43a ust. 6.

Art. 58. [Delegacja ustawowa – funkcjonowanie organów pomocniczych]

Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb opracowywania i zmiany planu działania, a także jego zakres i sposób jego realizacji,
- 2) tryb opracowywania i zmiany dwuletniego planu operacyjnego, a także jego zakres,
- 3) szczegółowy zakres zadań jednostki centralnej, jednostek regionalnych, CDR i wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego w zakresie funkcjonowania KSOW oraz sposób ich wykonywania,
- 4) szczegółowe warunki, kryteria i tryb wyboru operacji partnerów KSOW

- mając na względzie zapewnienie funkcjonowania KSOW zgodnie z programem, w tym przygotowanie planu działania i dwuletnich planów operacyjnych oraz ich zmian, uwzględniając w planie działania i dwuletnich planach operacyjnych elementy, o których mowa w art. 54 ust. 3 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, oraz zapewnienie realizacji partnerstwa, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013, będącego zgodnie z art. 54 ust. 1 rozporządzenia nr 1305/2013 częścią KSOW.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 59.

W ustawie z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2014 r. poz. 700) w art. 3 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 60.

W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1153) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 61.

W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2012 r. poz. 1187, z 2013 r. poz. 155 oraz z 2014 r. poz. 1133) w art. 24 w ust. 5 pkt 3 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 62.

W ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2012 r. poz. 86, z późn. zm.) w art. 11 w ust. 3 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu: (zmiany pominięte).

Art. 63.

W ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) w art. 165 ust. 4 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 64.

W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 65.

W ustawie z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 66.

W ustawie z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 1438 oraz z 2015 r. poz. 308) w art. 29 w ust. 5 wyrazy "(Dz. U. z 2013 r. poz. 173)" zastępuje się wyrazami "w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 oraz z 2015 r. poz. 349) i art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349)".

Art. 67.

W ustawie z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975 oraz z 2015 r. poz. 55) w art. 17 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie: (zmiany pominięte).

Rozdział 9a

Przepisy epizodyczne dotyczące pomocy i pomocy technicznej w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2

Art. 67a. [Wydłużenie terminu składania wniosków o przyznanie pomocy]

Termin składania wniosków o przyznanie pomocy wskazany w ogłoszeniu o naborze tych wniosków może zostać wydłużony, z tym że informację o tym wydłużeniu podmiot właściwy w sprawie przyznanie pomocy podaje do publicznej wiadomości na administrowanej przez siebie stronie internetowej. Przedłużony termin może nie spełniać wymogów określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1.

Art. 67b. [Spełnienie warunków przyznania pomocy lub realizacja zobowiązań w terminie późniejszym]

1. (uchylony).
2. (uchylony).

3. W przypadku gdy w okresie obowiązywania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonych na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 i 2120 oraz z 2022 r. poz. 64 i 655) w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 lub wprowadzenia stanu nadzwyczajnego w związku z zakażeniami tym wirusem beneficjent nie spełnia warunków wypłaty pomocy lub pomocy technicznej lub warunków, z zastrzeżeniem których wydana została decyzja o przyznaniu pomocy, lub nie realizuje innych zobowiązań związanych z przyznaną pomocą lub pomocą techniczną, beneficjent może spełnić te warunki lub zrealizować te zobowiązania w terminie późniejszym, uzgodnionym odpowiednio z organem lub podmiotem, który przyznał tę pomoc lub pomoc techniczną.
4. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi może określić, w drodze rozporządzenia, warunki lub tryb przyznawania, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach poszczególnych działań, poddziałań lub typów operacji objętych programem lub pomocy technicznej, które mają zastosowanie podczas stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonych na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 lub wprowadzeniem stanu nadzwyczajnego w związku z zakażeniami tym wirusem oraz w okresie 90 dni od dnia odwołania tych stanów, odmienne w stosunku do przepisów wydanych na podstawie art. 45 albo art. 43a ust. 6, w celu przeciwdziałania skutkom tych stanów oraz mając na względzie zapewnienie sprawnego wdrażania programu w warunkach tych stanów.
5. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, minister właściwy do spraw rozwoju wsi może wskazać przepisy wydane na podstawie art. 45 albo art. 43a ust. 6, które nie mają zastosowania w okresie, o którym mowa w ust. 4.
6. (uchylony).
7. Przepisy ust. 3-5 stosuje się z uwzględnieniem zasad i warunków określonych w przepisach, o których mowa w art. 1 pkt 1.

Art. 67c. [Wyłączenie stosowania przepisów specustawy koronawirusowej do terminów odnoszących się do pomocy i pomocy technicznej w związku z epidemią COVID-19]

Do terminów składania wniosków o przyznanie płatności i terminów zgłaszania zmian do tych wniosków w ramach działań, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 i 10-12a, do terminów na dokonanie określonych czynności w toku postępowań w sprawach dotyczących wyboru operacji partnerów KSOW oraz do terminów, o których mowa w art. 67a, terminów do dokonania określonych czynności w toku postępowań, o których mowa w art. 67b, terminów, w jakich należy spełnić określone warunki przyznania lub wypłaty pomocy lub pomocy technicznej lub określone wymogi, terminów dopełnienia warunków, z zastrzeżeniem których została wydana decyzja o przyznaniu pomocy, lub terminów realizacji innych zobowiązań związanych z przyznaną pomocą lub pomocą techniczną nie stosuje się przepisów art. 15~~zzzzz~~^{zzzzz} ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.).

Art. 67d. [Szczególny reżim prawny postępowań w sprawach o przyznanie pomocy w ramach wyjątkowego tymczasowego wsparcia podmiotów szczególnie dotkniętych kryzysem związanym z COVID-19]

Przepisy art. 67a i art. 67b nie stosuje się do postępowań w sprawach o przyznanie pomocy w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13a.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 68. [Utrzymanie w mocy aktów wykonawczych]

Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 67 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy wymienionej w art. 67 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 69. [Przepisy o PROW na lata 2007-2013]

Ileokroć w odrębnych przepisach jest mowa o przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich lub o ustawie z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, należy przez to rozumieć odpowiednio przepisy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 lub ustawę z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Art. 70. [Plan przekazywany Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w 2015 r.]

Plan, o którym mowa w art. 5 ust. 7, na 2015 r. instytucja zarządzająca opracowuje i przekazuje Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 71. [Dotychczasowi doradcy rolniczy]

1. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy były wpisane na listy prowadzone na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 65, uznaje się z tym dniem za wpisane również na odpowiednią listę, o której mowa w art. 51 ust. 1-3.
2. Dyrektor CDR umieszcza listy, o których mowa w art. 51 ust. 1-3, zawierające dane osób, o których mowa w ust. 1, na stronie internetowej CDR niezwłocznie po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. 72. [Kontrola w zakresie wymogów w ramach wzajemnej zgodności w okresie przejściowym]

W przypadku określonym w art. 42 ust. 1 do rozporządzenia nr 640/2014:

- 1) kontrole w zakresie spełniania wymogów lub norm, o których mowa w tytule VI rozporządzenia nr 1306/2013 oraz w przepisach wydanych w trybie tego rozporządzenia przeprowadza Agencja oraz powiatowy lekarz weterynarii w zakresie, w trybie i na zasadach określonych w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;
- 2) oceny wagi stwierdzonej niezgodności dokonuje się zgodnie z przepisami o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;
- 3) ocena wagi stwierdzonej niezgodności ujęta w raporcie z czynności kontrolnych jest uwzględniana w postępowaniach w sprawach dotyczących płatności, o których mowa w art. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009;
- 4) karę administracyjną, o której mowa w art. 91 ust. 1 rozporządzenia nr 1306/2013, stosuje się zgodnie z przepisami o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

Art. 73. [Wejście w życie ustawy]

Ustawa wchodzi w życie z dniem 15 marca 2015 r.

¹ Art. 33 ust. 1 część wspólna zmieniona przez art. 6 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

² Art. 33 ust. 3 zmieniony przez art. 6 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

³ Art. 33 ust. 4 zmieniony przez art. 6 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

⁴ Art. 33 ust. 5 zmieniony przez art. 6 pkt 1 lit. d ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

⁵ Art. 33 ust. 6 zmieniony przez art. 6 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

⁶ Art. 34 ust. 6 dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

⁷ Art. 34 ust. 7 dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

⁸ Art. 34 ust. 8 dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

⁹ Art. 34 ust. 9 dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹⁰ Art. 34 ust. 10 dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹¹ Art. 35 ust. 1 zmieniony przez art. 6 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹² Art. 35 ust. 2 zmieniony przez art. 6 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹³ Art. 35 ust. 3 dodany przez art. 6 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹⁴ Art. 35 ust. 4 dodany przez art. 6 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹⁵ Art. 35 ust. 5 dodany przez art. 6 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹⁶ Art. 35 ust. 6 dodany przez art. 6 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.

¹⁷ Art. 35 ust. 7 dodany przez art. 6 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 26 maja 2022 r. (Dz.U.2022.1270) zmieniającej nin. ustawę z dniem 18 czerwca 2022 r.